

NIVI Rapport 2022:3

Interkommunalt samarbeid i Lofoten - status og utviklingsmuligheter

**Utarbeidet på oppdrag av Statsforvalteren i Nordland
i samarbeid med kommunene**

Av Geir Vinsand

Forord

Foreliggende rapport gir en oppdatert oversikt over det interkommunale samarbeidet i Lofoten med tillegg av en vurdering av utviklingsmuligheter.

Kartleggingen er gjennomført med utgangspunkt i NIVIs definisjon av interkommunalt samarbeid. I prosjektet har det vært nært dialog med kommunedirektørene og annet fagpersonell med kjennskap til interkommunale ordninger.

Kontaktperson hos oppdragsgiver har vært seniorrådgiver Linda Karin Storjord. Ansvarlige konsulent i NIVI Analyse har vært Geir Vinsand.

Sandefjord, 24. november 2022

HOVEDPUNKTER	3
1 INNLEDNING	5
1.1 Bakgrunn og formål	5
1.2 Problemstillinger.....	5
1.3 Definisjon av interkommunalt samarbeid.....	6
1.4 Gjennomføring og rapportering	7
2 KARTLEGGING AV DAGENS SAMARBEID.....	8
2.1 Regionoversikt for Lofoten.....	8
2.2 Antall ordninger pr kommune.....	9
2.3 Nyetableringer	9
2.4 Deltakerfrekvens for ulike oppgaver	10
2.5 Juridisk tilknytningsform.....	13
2.6 Fordeling av vertskommunesvar.....	14
2.7 Vurderinger av samarbeidets omfang og konsekvenser	15
3 SEKTORVIS OVERSIKT OVER DAGENS SAMARBEID.....	17
3.1 Sektorfordeling	17
3.2 Lofotrådet IPR	17
3.3 De Grønne Øyene (DGØ)	18
3.4 Øykommuneprosjektet.....	19
3.5 Samarbeid om IKT og administrasjon	20
3.6 Samarbeid om helse- og sosialtjenester	21
3.7 Samarbeid innenfor oppvekst og kompetanse	22
3.8 Samarbeid om naturforvaltning og landbruk	23
3.9 Samarbeid om tekniske tjenester og andre oppgaver.....	23
4 VEIVALG OG UTVIKLINGSRETNINGER.....	24
4.1 Kommunesystem i ubalanse	24
4.2 Ulike kommunetyper i Lofoten.....	24
4.3 Store felles utviklingsmuligheter	25
4.4 Skisse til en nasjonal utviklingspilot	26

Vedlegg: Kommunevis oversikt over registrerte samarbeidsordninger

Hovedpunkter

50 samarbeidsordninger

Kommunene i Lofoten deltar i dag i 50 formelle interkommunale samarbeidsordninger. Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune ligger 29, mot tilsvarende 26 i 2020. Antall samarbeidsordninger pr kommune varierer fra 23 for Vågan til 32 for Moskenes og Flakstad.

Stor aktivitet i regionrådet

De siste 2-3 årene har det vært meget høy aktivitet i Lofotrådet. I arbeidsutvalget, som består av de seks ordførerne, er det gjennomført over 40 møter i året i 2020 og 2021. Det kan være norgesrekord i politisk møtevirksomhet i regionrådsorganer. Høy aktivitet har sammenheng med økt behov for samordning under koronaen og vekst i det interkommunale samarbeidet, særlig på bakgrunn av ambisiøse mål om utslippsreduksjon og grønn omstilling gjennom programmet De Grønne Øyene.

Vekst i samarbeidet

For alle kommunene registreres det en vekst i antall samarbeidsordninger de siste to årene. Det er funnet syv nye samarbeidsordninger, hvorav tre store og viktige nyetableringer. Det gjelder en helhetlig regional IKT-organisasjon for fem av kommunene, som også omfatter en felles digitaliseringsstrategi. Det er etablert et regionalt samarbeid om NAV for alle fire kommunene i fastlands Lofoten. Videre er det formalisert et omfattende samarbeid om det grønne skiftet gjennom Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ). Nye ordninger gjelder også en felles vannområdekoordinator, kommunal samhandlingsleder som del av lovpålagt helsefellesskap med Nordlandssykehuset, Lofotodden nasjonalparkstyre og et bilateralt samarbeid om matrikkelføring mellom Flakstad og Moskenes. Kommunene Værøy og Røst har gjennomført et omfattende arbeid med kunnskapsgrunnlag og oppdatering av kommuneplaner som del av Øykommuneprosjektet som ble startet opp i 2020.

Vanlige samarbeidsoppgaver

Kommunene i Lofoten deltar i samarbeid om mange oppgaver som det er vanlig å organisere interkommunalt. Det gjelder lovpålagte oppgaver som 110-sentral, beredskap mot akutt forurensning (IUA), veterinærvakt, krisesenter, arkiv, revisjon, kontrollutvalgssekretariat og legevaktsentral. Et flertall av kommunene samarbeider også om andre oppgaver som PP-tjeneste, barnevern, legevakt, landbruksforvaltning, renovasjon og brannvesen. Kommunene i Lofoten samarbeider mer enn mange andre kommuner om viktige oppgaver som IKT, felles NAV-kontor og felles barneverntjeneste. Kompetansesamarbeidet gjennom RKK er et spesielt fenomen i Nordland.

Oppgaver det samarbeides lite om

Som vanlig ellers i Kommune-Norge finnes det en rekke oppgaver hvor interkommunalt samarbeid er lite utbredt. Det gjelder administrative støttefunksjoner som lønn og regnskap, typiske forvaltningsoppgaver som byggesaksforvaltning og forvaltingssamarbeid innenfor teknisk sektor. Og det gjelder også kommuneplanlegging, felles planadministrasjon, kart og oppmåling, matrikkelføring og geodata. Mangel på formalisert samarbeid gjelder også smale kompetansekrevede velferdstjenester som felles kommuneoverlegefunksjon og voksenopplæring. Interkommunalt samarbeid er også lite utbredt når det gjelder individrettet breddetjenester som grunnskoleopplæring, barnehagetilbud og tjenester innenfor pleie og omsorg. Innenfor kultursektoren finnes nesten ikke formalisert samarbeid. Det samme gjelder

næringsutvikling utover hva som foregår gjennom regionrådet, nettverk mellom næringssjefene og etablerte selskaper som Lofotkraft AS.

Administrativ organisering dominerer

Over halvparten av samarbeidsordningene er organisert som administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven. Legger vi til avtalebasert kjøp og salg av tjenester, er 70 prosent av dagens samarbeidsordninger organisert uten noen form for organisatorisk overbygning (styre, representantskap eller liknende). Selskaper i form av IKS og AS utgjør 16 prosent av ordningene.

Sentrert vertskommunemodell

Bodø og Vestvågøy er vertskommuner for 74 prosent av registrerte samarbeidsordninger (37 av 50 ordninger). Vågan er vertskommune for fire ordninger, Flakstad og Moskenes for én ordning hver. Værøy og Røst er ikke vertskommune for noen av de registrerte samarbeidsordningene.

Begrenset samarbeid om kommunale kjerneoppgaver

I kartleggingen er det gjort omfangsvurderinger som tilsier at kjernesamarbeidet om lovpålagte tjenester berører under 5 prosent av totalt antall ansatte i kommunene. Hvis interkommunale selskaper og bredere regionale ordninger regnes med, kan det anslås en høyere interkommunal andel på rundt 10 prosent.

Samarbeidet bidrar til faglig bærekraft

Det interkommunale samarbeidet gir viktige bidrag til større fagmiljøer og en mer bærekraftig tjenestestruktur på mange lovpålagte områder. Samtidig tyder kartleggingen på at kommunenes samarbeidsstrategier ikke gir en systematisk effekt på fagmiljøstørrelsen i de mest sårbarer kommunene. På viktige områder går utviklingen snarere i motsatt retning i de minste kommunene, med ytterligere utnytting og personifisering av lovpålagte tjenester.

Utfordringer ved interkommunalt samarbeid

Fra nyere analyser av erfaringer med interkommunalt samarbeid i andre fylker framheves ulemper knyttet til krevende økonomisk styring, manglende samordning mot kommunens tjenesteapparat, svak demokratisk forankring og manglende stabilitet og forutsigbarhet i interkommunale ordninger. Sett fra de minste kommunene i Lofoten blir det pekt på ulemper knyttet til svak påvirkningskraft overfor mange ulike ordninger med ulike styringsløsninger og forskjellige vertskommuner. Det blir også veklagt at det meste av vertskommunesamarbeidet er sentralisert til de store kommunene.

Utreder anbefaler forsterket samarbeid og pilotstatus

Utreder vektlegger at kommunene i Lofoten har sterke felles interesser og store felles muligheter i det videre arbeid med å sikre gode og likeverdige velferdstjenester og utviklingsdyktige kommuner. Rettssikkerhet, tjenestekvalitet og demografisk utviklingstrend er kritisk i flere av de minste og mest sårbarer kommunene. Fire av seks kommuner i Lofoten mangler nødvendig bærekraft som generalistkommuner, faglig og økonomisk. Lofoten preges av en voksende demografisk og regional ubalanse som er en trussel mot likeverdige velferdstjenester og aktiv utnyttelse av store muligheter for næringsutvikling og økt verdiskapning. Som svar på dette utfordringsbildet anbefaler utreder at kommunene tar initiativ til en nasjonal pilot for å utvikle et sterkere kommunesamarbeid i nær dialog med staten og andre sentrale rammesettere.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Statsforvalteren i Nordland har tatt initiativ til utarbeidelse av en oppdatert oversikt over det interkommunale samarbeidet i Lofoten med bakgrunn i den fylkesdekkende kartleggingen fra juni 2020¹. Kartleggingen skal bl.a. brukes i forbindelse med et prosjekt om felles helsetjenester et utviklingsprosjekt i Moskenes, hvor tjenesteyting og organisasjonspraksis skal vurderes nærmere. Kartleggingen vil inngå som del av kunnskapsgrunnlaget for utarbeidelse av kommuneplaner i regionen.

1.2 Problemstillinger

Prosjektet omfatter to problemstillinger:

1. En kartlegging og analyse av det formaliserte interkommunale samarbeidet som de seks kommunene i Lofoten deltar i dvs. kommunene Flakstad, Moskenes, Vestvågøy, Vågan, Røst og Værøy
2. En problematisering av veivalg og utviklingsmuligheter i det interkommunale samarbeidet

Kartleggingen tar utgangspunkt i NIVIs definisjon av interkommunalt samarbeid jf. nærmere beskrivelse nedenfor. Samme definisjon lå grunn for en kommunevis kartlegging i Nordland i 2020 og er brukt i tilsvarende kartlegginger i Troms og Finnmark², Trøndelag³ og Buskerud⁴.

I kartleggingen er det samlet inn følgende informasjon om den enkelte samarbeidsordning:

- *Navn på samarbeidsordningen*, som kan være formelt navn, et navn som vanligvis brukes om det pågående samarbeidet eller et navn som er laget som del av prosjektet
- *Dagens deltakere i samarbeidet* dvs. eierkommuner og evt. andre eiere
- *Hovedinnhold i samarbeidet*, herunder en stikkordmessig beskrivelse av tjeneste, oppgave eller formål
- *Etableringsår* dvs. når ordningen ble etablert første gang, evt. med avvikende deltakelse og organisering
- *Juridisk tilknytningsform*, som kan være fritt avtalebasert samarbeid uten spesiell hjemmel eller samarbeid med hjemmel i kommuneloven, lov om interkommunale selskaper (IKS) eller lov om aksjeselskaper (AS), med tillegg av noen andre samarbeidsformer
- *Vertskommune* dvs. hvilken kommune som ivaretar vertskommunefunksjon iht. avtale eller som er administrasjonskommune for ordningen
- *Dimensjonering* dvs. faste årsverk i interkommunal tjeneste
- *Andre opplysninger* om f.eks. politisk og administrativ organisering, fordeling av eierskap eller nylige endringer i samarbeidet

I analysen av innsamlet informasjon er det lagt vekt på evt. fornyelse i samarbeidet de seneste årene dvs. endringer i samarbeidets omfang, geografiske retning, innhold eller organisering. På bakgrunn av kartleggingen er det utarbeidet en samarbeidsprofil med oversikt over alle registrerte ordninger pr kommune. Det er også laget en sektorvis oversikt med nærmere beskrivelser av omfang og innhold på dagens samarbeid. Det er videre gjennomført nærmere analyser og vurderinger av følgende:

¹ NIVI Rapport 2020:3 Interkommunalt samarbeid i Nordland 2020

² NIVI Rapport 2019:4 Status for interkommunalt samarbeid i Troms og Finnmark

³ NIVI Rapport 2021:1 Interkommunalt samarbeid i Trøndelag

⁴ NIVI Rapport 2021:3 Interkommunalt samarbeid i Buskerud

- Andelen av kommunene som samarbeider om ulike typer oppgaver (homogene oppgavefelt) sett i forhold til referansetall fra andre kommuner/fylker
- Valg av organisasjons- og styringsløsninger, herunder juridisk tilknytningsform og fordeling av vertskommuneansvar
- Vurderinger av samarbeidets omfang målt i interkommunale årsverk sett i forhold til totale årsverk i kommunene
- Vurderinger av samarbeidets betydning for hhv. fagmiljø og tjenestekvalitet og tilsvarende for ressursbruk/effektivitet i oppgaveløsningen

Resultatene fra kartleggingen ligger grunn for en avsluttende problematisering av veivalg og mulige utviklingsretninger i det interkommunale samarbeidet. Denne delen av rapporteringen har en skissmessig karakter og står for utreders regning. Særlig interesse knytter seg til utfordringsbildet og aktuelle veivalg for kommunene som generalistorganer, der lovpålagt tjenesteproduksjon så langt har vært den dominerende rollen. Innholdsmessige utviklingsmuligheter og mulige ledige posisjoner i det interkommunale samarbeidet er kommentert, med vekt på forsterket samarbeid om tjenesteutvikling og samfunnsutvikling.

1.3 Definisjon av interkommunalt samarbeid

I denne kartleggingen er det som nevnt brukt samme definisjon av interkommunalt samarbeid som i flere tidligere kartlegginger. Med formalisert interkommunalt samarbeid menes:

- Avtalebasert samarbeid i form av kjøp og salg av tjenester uten spesiell hjemmel
- Administrativt vertskommunesamarbeid med myndighetsoverføring til en vertskommune etter kommuneloven § 20-2 (tidligere §28b).
- Alle former for samarbeid med en organisatorisk overbygning, herunder
 - Vertskommune med felles, folkevalgt nemnd, etter kommuneloven §20-3 (tidl. §28c)
 - Interkommunalt politisk råd etter kapittel 18 i kommuneloven
 - Kommunalt oppgavefellesskap etter kapittel 19 i kommuneloven
 - Styre etter §27 i tidligere kommunelov, som evt. ikke er tilpasset ny kommunelov
 - Interkommunalt selskap (IKS), etter lov om interkommunale selskaper (IKS-loven)
 - Aksjeselskap (AS) med kommunal eiermajoritet, organisert etter lov om aksjeselskaper (aksjeloven)
 - Ansvarlig selskap etter lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven), med solidarisk ansvar (ANS) eller delt ansvar (DA)
 - Samvirke (SA), etter lov om samvirkeforetak (samvirkeloven)
- Andre samarbeidsformer som unntaksvis regnes med, som stiftelser etter lov om stiftelser (stiftelsesloven)

Når det gjelder avtalebasert kjøp og salg av tjenester, er det tilstrekkelig at det foreligger et likelydende vedtak på politisk eller administrativt nivå i deltakende kommuner. Stiftelser regnes normalt ikke som interkommunalt samarbeid. Det er i denne kartleggingen gjort noen få unntak av hensyn til sammenliknbarhet med tidligere kartlegginger. Det gjelder de regionale museene, som er tatt med i kartleggingen.

Når det gjelder aksjeselskaper, er det som en hovedregel kun tatt med selskaper hvor kommuner har aksjemajoritet. Det er ikke regnet med selskaper hvor kommuner kan ha aksjemajoritet via indirekte eierskap og krysseierskap i interkommunale selskaper og aksjeselskaper.

Samarbeid der staten, fylkeskommunen eller private aktører er dominerende deltagere, regnes ikke som interkommunalt samarbeid, heller ikke medlemsorganisasjoner, foreninger, fagnettverk og midlertidige prosjekter. Også for denne typen samarbeid er det gjort noen unntak

for samarbeid som ligger i en gråsone ifht. definisjonen. I foreliggende kartlegging er følgende ordninger etter en nærmere vurdering regnet med som formalisert interkommunalt samarbeid:

- Driftsassistansen VA-Nordland, som er en interkommunal samarbeidsorganisasjon innenfor vann- og avløpsområdet som har som mål å sikre en effektiv utbygging og drift av vannforsyning- og avløpsanlegg i medlemskommunene. Driftsassistansen er formelt organisert som en medlemsforening med støtte fra Nordland fylkeskommune.
- Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nordland (UHST), som har som formål å drive kompetanseutvikling og fagutvikling i sykehjem, samt spre erfaringer til andre kommuner. Etter nasjonale endringer er Vestvågøy nå vertskommune for samarbeid mot alle kommuner i Nordland.
- Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde er regnet som en ny interkommunal ordning i lys av at koordinatoren rapporterer til regionrådet som styre samtidig som kommunene delfinansierer stillingen.
- Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap er tatt med som en ny interkommunal ordning i lys av at kommunene samarbeider om og delfinansierer en egen sekretariatsressurs som del det lovpålagte helsefellesskapet med Nordlandssykehuset.
- Lofoten De Grønne Øyene (DGØ) er i kartleggingen regnet som en egen formalisert samarbeidsordning i lys av langsiktig og selvstendig organisering under regionrådet. De Grønne Øyene har en strategi og et veikart som er vedtatt i alle kommunestyrrene i 2021 og 2022. DGØ har etter utreders vurdering passert grensen for hva som vanligvis regnes som et midlertidig prosjekt.

Øykommuneprosjektet mellom Røst, Værøy og Træna, som kom i gang etter initiativ fra Statsforvalteren i 2020, er vurdert til å være et midlertidig prosjekt, som ikke har samme grad av formalisering og langsiktighet som DGØ jf. nærmere omtale i kap.3.3. Det samme gjelder nylig vedtatt Omstillingsprogram for arbeids- og næringsliv i Værøy og Røst kommuner, som nylig er støttet av Nordland fylkeskommune med 3 mill. kr pr år i perioden 2023-25. Også dette regnes som et midlertidig prosjekt. Følgende samarbeidsordninger er ikke regnet med i foreliggende kartlegging:

- NAV-samarbeid Bodø-Røst, som er erstattet av en direkte avtale mellom Røst kommune og NAV fylkesforvaltning.
- Geodatasamarbeidet Lofoten er tatt ut som interkommunal ordning i lys av samarbeidet nå primært retter seg Kartverket og etablerte samarbeidsorganer knyttet opp mot Geodataplan for Nordland 2023-2026 dvs. Nordland digitale arbeidsutvalg, med tilhørende sekretariat og kurskomité.
- Sceneinstruktør Lofoten, som var et samarbeid mellom Vestvågøy og Flakstad, er falt bort som følge av at fylkeskommunen har tatt bort finansieringen.
- PPT Bodø, var tidligere en felles samarbeidsordning mellom Bodø, Røst og Værøy. Den felles avtalen er nå endret til to bilaterale avtaler med Bodø.
- Oppmåling og matrikkel Bodø-Værøy, der de aktuelle oppgavene for tiden ivaretas av egne ansatte i Værøy kommune

1.4 Gjennomføring og rapportering

Prosjektet er gjennomført i perioden september-november 2022. Etter innledende sporing av endringer ble det sendt ut en foreløpig oversikt til kommunedirektørene i begynnelsen av oktober. En endelig kartleggingsfil ble etablert i begynnelsen av november, som grunnlag for analyser og rapportering. Endelige oversikter er godkjent av kommunedirektørene/rådmenn som også har hatt anledning til å kommentere sluttrapporten før avgivelse. Foreliggende sluttrapport er distribuert til oppdragsgiver og kommunene. Rapporten er også lagt ut på NIVIs hjemmeside www.nivianalyse.no.

2 Kartlegging av dagens samarbeid

2.1 Regionoversikt for Lofoten

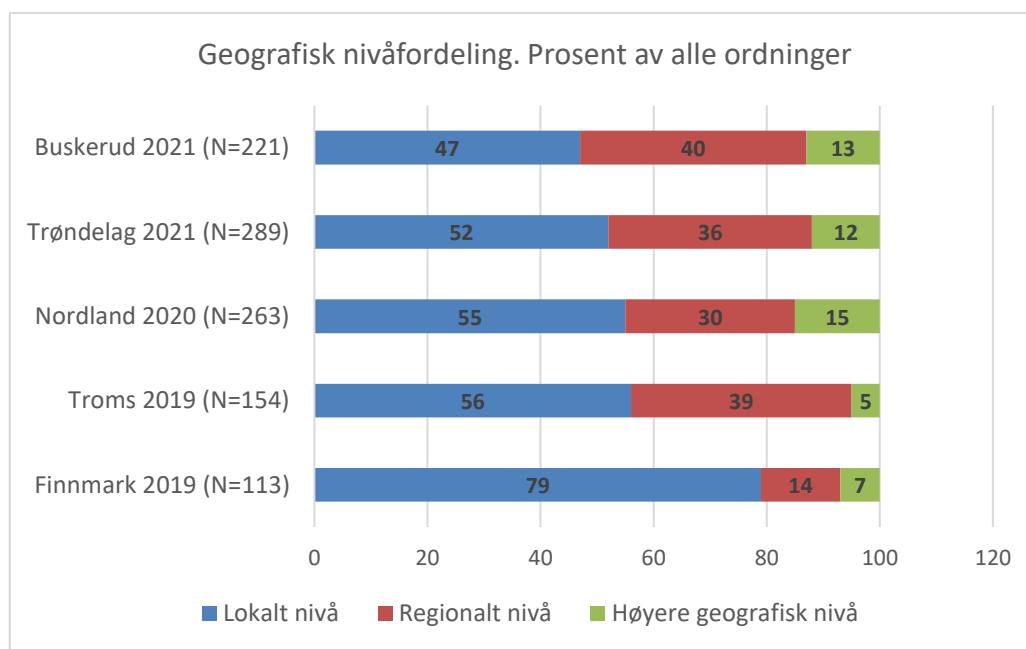
I kartleggingen er det funnet 50 samarbeidsordninger der minst én av de seks kommunene i Lofoten deltar. Omfanget målt i antall samarbeidsordninger og strukturen på kommunenesamarbeidet er omtrent den samme som i 2020. Med struktur menes hvordan de ulike samarbeidsordningene fordeler seg på hhv. lokale ordninger mellom 2-3 kommuner, regionale ordninger der 4-6 kommuner deltar og ordninger på høyere geografisk nivå der flere enn seks kommuner deltar.

Geografisk nivå	Lofoten 2022		Lofoten 2020		Nordland 2020	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Lokalt nivå	18	36	19	40	121	46
Regionalt nivå	12	24	11	23	103	39
Høyere geografisk nivå	20	40	17	36	39	15
Sum	50	100	47	100	263	100

Tabell 2.1 Forekomst av formelle interkommunale samarbeidsordninger i Lofoten

Nedenfor følger referansetall som viser strukturen på det interkommunale samarbeidet i andre fylker. Det er dokumentert betydelige variasjoner i samarbeidet både mellom fylkene og mellom ulike kommuneregioner. Lofoten skiller seg ut med relativt få regionale ordninger internt i Lofoten og flere ordninger på høyere geografisk nivå, sammenliknet med hva som ellers er vanlig i Nordland.

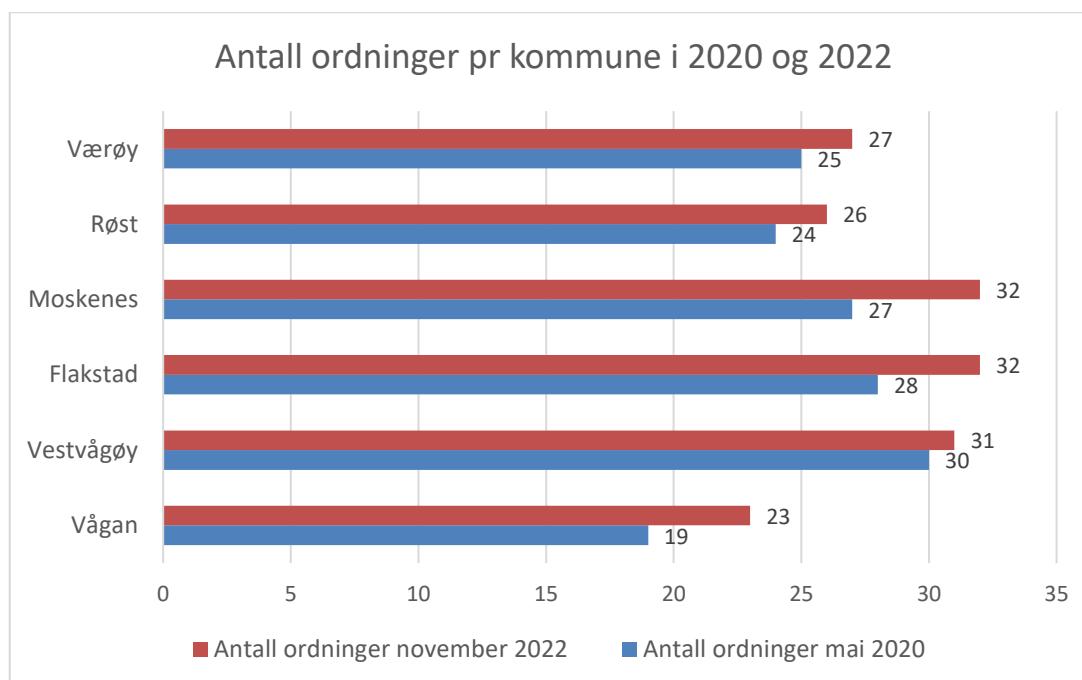
Strukturen på kommunenesamarbeidet er ganske lik mellom Nordland og de andre fylkene, med unntak for Finnmark. Kommunesamarbeidet i Finnmark har vært preget av mye kjøp og salg av tjenester, ofte i skiftende konstellasjoner. Det henger sammen med at regionrådene er svært store i geografisk utstrekning og at Finnmark har manglet tydelige kommuneregioner for utvikling av tjenestesamarbeid.

Figur 2.1 Geografisk nivåfordeling av det interkommunale samarbeidet i ulike fylker.
Kilde: NIVI Analyse

2.2 Antall ordninger pr kommune

Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune i Lofoten ligger 29, mot tilsvarende 26 i 2020. Antall samarbeidsordninger pr kommune framgår av figuren nedenfor. For alle kommunene registreres det en vekst i antall samarbeidsordninger. Endringen er størst for Moskenes jf. nærmere omtale av nyetableringer nedenfor.

Figur 2.2 Antall registrerte samarbeidsordninger pr kommune i 2020 og 2022. N=50.

2.3 Nyetableringer

I kartleggingen er det funnet syv nye samarbeidsordninger som ikke var med i registeringen i 2020. Her inngår tre store og viktige nyetableringer. Det gjelder en helhetlig regional IKT-organisasjon for fem av kommunene som også omfatter en felles digitaliseringssstrategi. Røst har felles IKT-løsning med Bodø kommune og deltar ikke i Lofoten IKT.

Det er videre etablert et regionalt samarbeid om NAV for alle fire kommunene i fastlands Lofoten. I det forberedende arbeidet ble samarbeidet om NAV og IKT koplet sammen i et ønske om balansert vertskommunesamarbeid. Vestvågøy ble vertskommune for NAV Lofoten, mens Vågan ble vertskommune for Lofoten IKT.

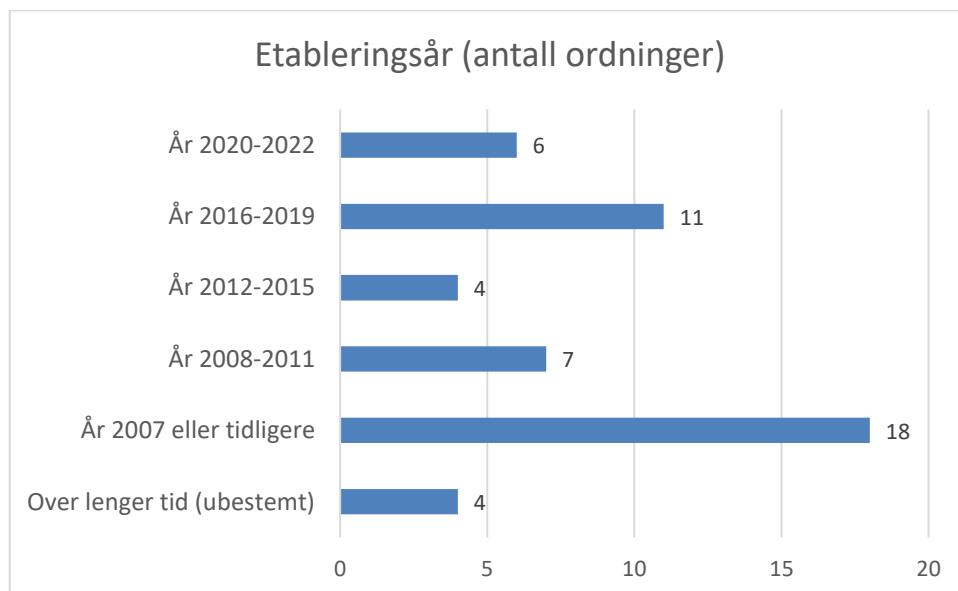
Videre er det også formalisert et omfattende samarbeid om det grønne skiftet gjennom Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ). Samarbeidet startet som et prosjekt fra 2020. Det er nylig vedtatt en felles overordnet strategi inkl. et veikart med konkrete mål og handlingsplaner fram mot 2030 jf. nærmere omtale nedenfor.

I oversikten over nye ordninger inngår også to interkommunale stillinger som hhv. vannområdekoordinator og kommunal samhandlingsleder som del av lovpålagt helsefellesskap med Nordlandssykehuset. Begge stillingene er eksempler på at kommunene har behov for styrket fagkompetanse for å ivareta den vertikale samordningen mot hhv. fylkeskommunen (vannregionmyndighet) og staten (spesialisthelsetjenesten). I oversikten inngår også Lofotodden nasjonalparkstyre og et bilateralt samarbeid om matrikkelføring mellom Flakstad og Moskenes.

Nye ordninger	Kommuner	År
Matrikkel Flakstad-Moskenes	Flakstad, Moskenes	2020
Lofotodden nasjonalparkstyre	Moskenes, Flakstad, Nordland fylkeskommune	2020/2018
Lofoten IKT	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy	2021
NAV Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes	2022
Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2021
Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2021
Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2022

Tabell 2.2 Nye samarbeidsordninger som er etablert etter 2020. Lofotodden nasjonalpark ble etablert i 2018, nasjonalparkstyrets vedtekter er fra 2020.

Av figuren nedenfor går det fram at hoveddelen av det interkommunale samarbeidet i Lofoten er etablert lenge før 2020. Nær 60 prosent av dagens samarbeidsordninger ble etablert før 2015.

Figur 2.3 Tidsperiode for etablering av 50 samarbeidsordninger

2.4 Deltakerfrekvens for ulike oppgaver

Nedenfor følger tall for hvor stor andel av kommunene som deltar i interkommunalt samarbeid om ulike oppgaver (deltakerfrekvens). Tallene gir oversikt over hva det samarbeides mye og lite om i Lofoten, sett i forhold til andre kommuner.

Oversikten viser at alle kommunene i Lofoten deltar i samarbeid om mange oppgaver som det er vanlig å organisere interkommunalt. Det gjelder lovpålagte oppgaver som 110-sentral, beredskap mot akutt forurensning (IUA), veterinærkakt, krisesenter, arkiv, revisjon, kontrollutvalgssekretariat og legevaksentral.

Et flertall av kommunene i Lofoten samarbeider også om andre oppgaver som det er vanlig å organisere interkommunalt. Det gjelder oppgaver som PP-tjeneste, barnevern, legevakt, landbruksforvaltning, renovasjon og brannvesen.

Kommunene i Lofoten samarbeider mer enn andre kommuner om viktige oppgaver som IKT, felles NAV-kontor og felles barneverntjeneste. Kompetansesamarbeidet gjennom RKK er et spesielt fenomen i Nordland, hvor det for tiden finnes seks regionale kompetansekontor. RKK Lofoten dekker alle seks kommunene og er nylig omorganisert til et vertskommunesamarbeid med Vågan som vertskommune.

Som vanlig ellers i Kommune-Norge finnes det en rekke oppgaver hvor interkommunalt samarbeid er lite utbredt. Det gjelder administrative støttefunksjoner som lønn og regnskap, delvis også innkjøp hvor det for tiden pågår omorganisering av Samordna innkjøp i Norland. Det gjelder også typiske forvaltningsoppgaver som byggesaksforvaltning og forvaltingssamarbeid innenfor teknisk sektor. Og det gjelder ikke minst kommuneplanlegging og felles plankontor eller planadministrasjon, hvor flere tilgrensende oppgaver som kart og oppmåling, matrikkelføring og geodata kan være godt egnet til interkommunalt samarbeid.

Mangel på formalisert samarbeid gjelder også smale kompetansekrede velferdstjenester som felles kommuneoverlegefunksjon og voksenopplæring. Interkommunalt samarbeid er også lite utbredt når det gjelder individrettede breddetjenester som grunnskoleopplæring, barnehagetilbud og tjenester innenfor pleie og omsorg. Innenfor kultursektoren er det ikke registrert formelle samarbeidsordninger, med unntak for at noen av kommunene er eiere i Museum Nord. Næringsutvikling er også et område med lite formalisert interkommunalt samarbeid utover hva som foregår gjennom regionrådet, nettverk mellom næringssjefene og etablerte selskaper som Lofotkraft AS.

Nr	Oppgave/funksjon	Lofoten 2022	Nordland 2020	Troms og Finnmark 2019	Trøndelag 2021	Buskerud 2021
1	Regionråd	100	100	100	100	100
2	Beredskap mot akutt forurensning (IUA)	100	100	100	100	100
3	110-sentral	100	100	100	100	100
4	Krisesenter	100	100	95	100	96
5	Veterinærvaktsentral	100	93	97	79	96
6	Legevaktsentral	100	100	66	100	96
7	Friluftsråd	100	100	97	18	20
8	Kontrollutvalgssekretariat	100	95	100	97	72
9	Regionalt kompetansekontor (RKK)	100	90			
10	Arkiv	100	90	95	97	84
11	Revisjon	100	83	100	92	92
12	Felles IKT-tjeneste	83	56	38	76	72
13	Interkommunal PP-tjeneste	83	98	69	66	60
14	Renovasjon, miljø- og avfallsbedrift	83	95	90	97	80
15	Barnevernvakt	83	93	56	100	96
16	Felles barneverntjeneste	83	73	38	76	56
17	Felles NAV-kontor	83	44	26	71	64
18	Arbeidsmarkedsbedrift	66	53	43	66	68
19	Felles brannvern	66	49	21	63	68
20	Øvrig landbruksamarbeid, skog/vilt	66	37	85	24	96
21	Felles landbrukskontor	66	27	0	18	32
22	Legevakt	50	63	49	92	92
23	Innkjøp	50	59	31	32	52
24	Kommunepsykolog/psykisk helse	50	48	3	37	36
25	Ø-hjelpstilbud, KAD-senger	50	37	41	58	
26	Miljørettet helsevern	33	41	23	32	60
27	Utvalgte branntjenester, brannsjef, tilsyn	0	27	44	34	8
28	Bibliotek	0	24	23	0	44
29	Grunnskoleopplæring/gjesteelever	0	24	0	8	0
30	Felles kulturskole, inkl. deltjenester	0	20	3	3	16
31	Jordmortjeneste inkl. vaksamarbeid	0	20	41	41	40
32	Barnehagetilbud/felles tilsyn	0	20	21	0	0
33	Regnskap	0	10	8	53	12
34	Lønnsfunksjon	0	10	10	63	24
35	Havnesamarbeid/havneselskap	0	10	13	37	8
36	Voksenopplæring	0	7	0	11	40
37	Byggesak/tilsyn	0	5	5	13	0
38	Felles plankontor/planadministrasjon	0	5	0	21	0
39	Teknisk sektor/forvaltingssamarbeid	0	5	5	0	0
40	Felles kommunoverlegefunksjon	0	2	23	26	56
41	Vannverk/vannforsyning	0	2	5	13	

Tabell 2.3 Andel av kommunene som deltar i formalisert interkommunalt samarbeid om ulike oppgaver. Prosent. Kilde: NIVI Analyse

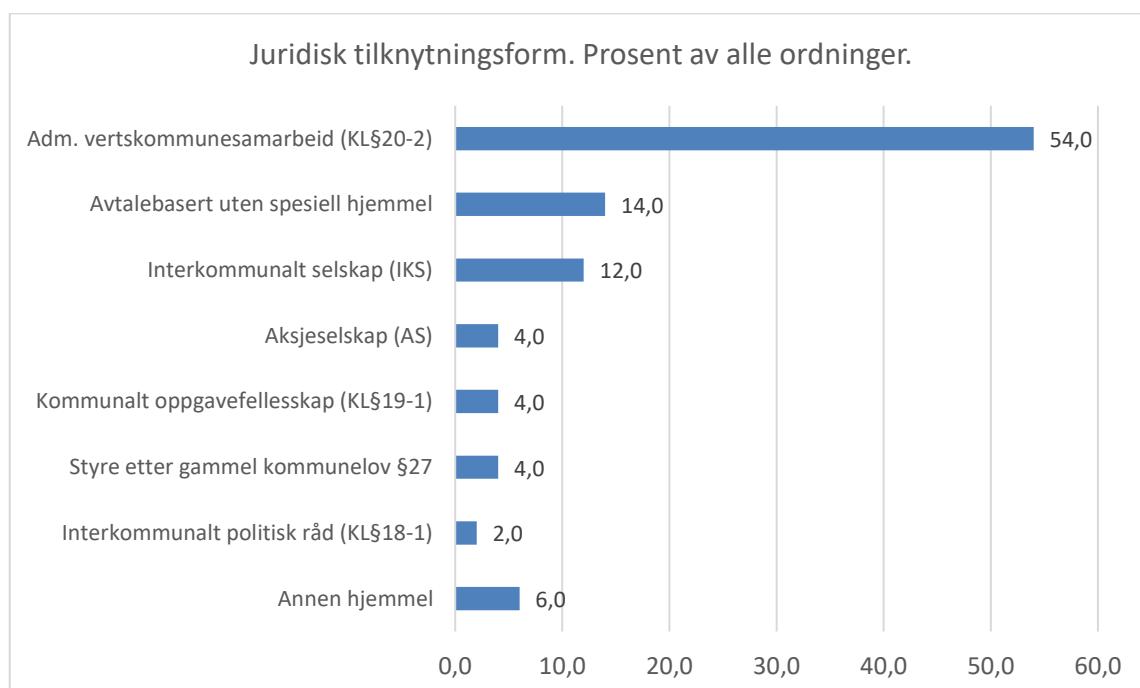
2.5 Juridisk tilknytningsform

I kartleggingen er det gjort en vurdering av juridisk hjemmelsgrunnlag for alle 50 ordningene. I de siste 2-3 årene har kommunene i Lofoten stort sett ryddet opp og tilpasset utgående organisasjonsformer til ny kommunelov. Gamle §27-styrer, som regionrådet, friluftsrådet og RKK, er omdannet til henholdsvis interkommunalt politisk råd (IPR), kommunalt oppgavefellesskap (KO) og administrativt vertskommunesamarbeid.

Etter gjennomgang av samarbeidsavtaler og annen nøkkelinformasjon er det avklart sikker informasjon om hjemmelsgrunnlag for nærmere 90 prosent av ordningene. Usikkerhet dreier seg om noen tilfeller av såkalt avtalebasert samarbeid uten spesiell hjemmel og et par tilfeller av fortsatt organisering etter gammel kommunelov (IUA).

Av figuren nedenfor går det fram at over halvparten av ordningene er organisert som administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven. Legger vi til avtalebasert kjøp og salg av tjenester uten særskilt hjemmel, er nær 70 prosent av dagens samarbeidsordninger i Lofoten organisert uten noen form for organisatorisk overbygning (styre, representantskap eller liknende). Selskaper i form av IKS og AS (med kommunal aksjemajoritet) utgjør 16 prosent av ordningene.

I kartleggingen er det funnet to eksempler på kommunalt oppgavefellesskap. Det gjelder Lofoten Friluftsråd og Arkiv Nordland (KOAN). Ordninger under Annet hjemmelsgrunnlag dreier seg om en medlemsforening (Driftsassistansen Nordland), en stiftelse (Museum Nord) og et samarbeid med hjemmel i naturmangfoldloven §62 (Lofotodden nasjonalparkstyre).

Figur 2.4 Juridisk hjemmelsgrunnlag for dagens samarbeidsordninger i Lofoten.
Prosent. N=50.

Fra gjennomgangen av samarbeidsavtaler er det grunn til å framheve to spesielle administrative styringsløsninger. Det gjelder Lofotrådet IPR, hvor det av vedtekten framgår at Lofotrådet er et eget rettssubjekt med arbeidsgiveransvar for daglig leder og øvrige tilsatte. Vedtekten har også bestemmelser om at Vestvågøy skal være vertskommune for Lofotrådets administrasjon. Vertskommunerollen er definert i en samarbeidsavtale og omfatter kjøp av tjenester innenfor bl.a. økonomi og regnskap inkl. leie av lokaler. Ved overgang til IPR har kommunene dermed

ikke delt opp regionrådet i et IPR for politisk samarbeid og et oppgavefellesskap for «produksjonssamarbeid» som overtar de ansatte, slik f.eks. Salten regionråd er planlagt organisert fra høsten 2023. Med kjennskap til regionrådene i det øvrige Kommune-Norge finnes det for tiden fire-fem modeller for juridisk regulering:

1. IPR som ikke er egne rettssubjekt i kombinasjon med Kommunalt Oppgavefellesskap (oppdelt løsning)
2. IPR som er egne rettssubjekt med egne ansatte (integrert løsning)
3. Interkommunalt selskap (integrert selskapsløsning)
4. Fortsatt §27-styre (som regel integrert løsning)
5. Evt. fritt avtalebasert samarbeid uten særskilt hjemmel

En annen rettslig spesialitet gjelder reguleringen av intern styringsordning i Lofoten IKT, NAV Lofoten og RKK Lofoten. Disse samarbeidene er organisert som administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven. Samarbeidsavtalene inneholder i disse tilfellene bestemmelser om at samarbeidet ledes av et driftsstyre bestående av kommunedirektørene, med kommunedirektøren i vertskommunen som styreformann. Selv om vertskommuneregelverket ikke inneholder regler om ledelse fra et felles driftsstyre i tillegg til rådmannen i vertskommunen, kan det være naturlig at kommunedirektørene utgjør et praktisk driftsstyre for typiske rådhusfunksjoner.

Behov for et felles administrativt styre er pekt på som en svakhet ved det nye regelverket om interkommunalt samarbeid av bl.a. av flere kommunedirektører i Trøndelag⁵. Flere kommuner vektlegger at de har hatt god nytte av å bruke §27 i gammel lov, der kommunedirektørene har vært styre for ordningene med formål å sikre god administrativ styring av tjenester som er lite politisk interessante, som f.eks. lønn og regnskap. Flere gir også uttrykk for at det bør legges bedre til rette for samhandling på administrativt og politisk nivå i et omfattende vertskommunesystem.

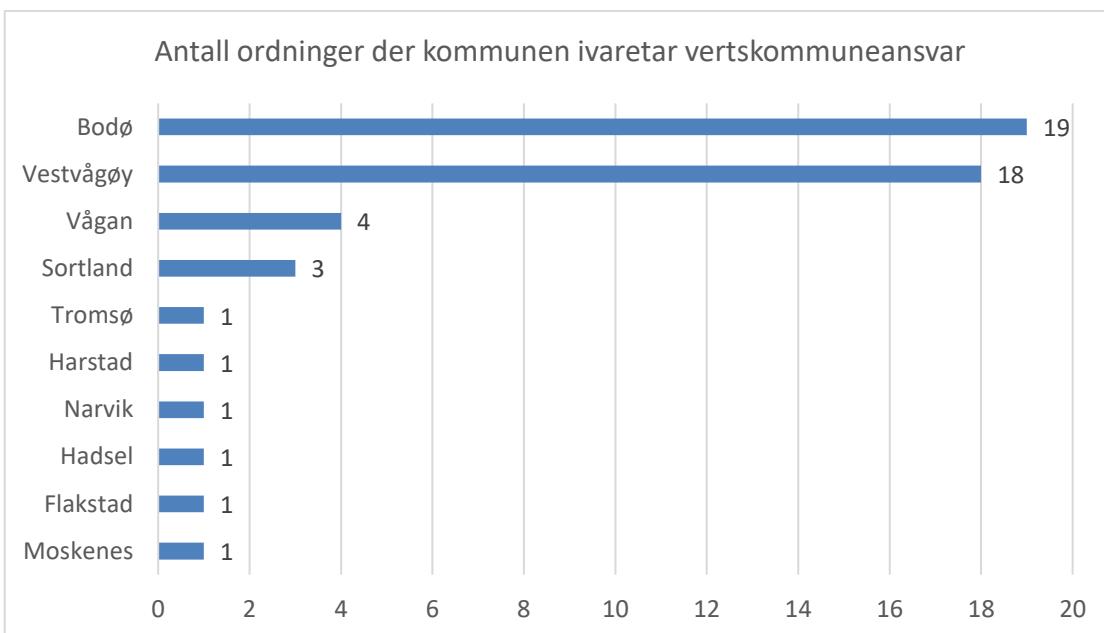
Det kan nevnes at Lofotkommunenes tilpasning til nytt regelverk i ny kommunelov i flere tilfeller framstår som et mønsterarbeid med gode saksframlegg og oversiktlige samarbeidsavtaler som kan brukes som mal av andre kommuner.

2.6 Fordeling av vertskommunesvar

Bodø og Vestvågøy er vertskommuner for 74 prosent av registrerte samarbeidsordninger (37 av 50 ordninger). Vågan er vertskommune for fire ordninger, som gjelder Lofoten IKT, RKK Lofoten, Lofotkraft AS og Lofoten Industri AS (LIAS). Flakstad er vertskommune for matrikkelføring i Moskenes. Moskenes er vertskommune for Lofotodden nasjonalparkstyre. Værøy og Røst er ikke vertskommune for noen av samarbeidsordningene.

I arbeidet med Lofoten IKT og NAV Lofoten ble begrepet balansert vertskommunemodell brukt som begrunnelse for delt vertskommuneansvar. Den faktiske fordelingen av vertskommuneansvar tyder likevel på at hoveddelen av det interkommunale samarbeidet er organisert etter en sentralisert vertskommunemodell, med Bodø som vertskommune for Værøy og Røst og flere grenseoverskridende samarbeid, mens Vestvågøy er den klart mest brukte vertskommunen i Lofoten, inkludert rolle som viktigste avlastningskommune for Flakstad og Moskenes.

⁵ NIVI Rapport 2021:1 Interkommunalt samarbeid i Trøndelag s.72

Figur 2.5 Vertskommuneansvar (administrasjonskommune) for 50 ordninger i Lofoten

2.7 Vurderinger av samarbeidets omfang og konsekvenser

I kartleggingen er det samlet inn årsverkstall for en god del av de interkommunale ordningene, men ikke tilstrekkelig til at det er mulig å gjøre eksakte beregninger av andel interkommunale årsverk av totale årsverk i kommunene. Med støtte i beregninger i andre kommuneregioner som har minst like stort omfang på det interkommunale samarbeidet, er det grunn til å tro at følgende konklusjoner gjelder for dagens omfang på det interkommunale samarbeidet i Lofoten:

- Kjernesamarbeidet om lovpålagte tjenester i Lofoten, som er oppdelt i mange vertskommuneavtaler, berører under 5 prosent av totalt antall ansatte. Tall for antall ansatte i NAV Lofoten, Lofoten barnevern, Lofoten IKT, PPT Vest-Lofoten, RKK Lofoten, Regionrådet og noen andre mindre ordninger, tilsier rundt 110 ansatte, som utgjør 4,6 prosent av totalt antall ansatte (2416 ansatte i 2021 ifølge PAI-registeret).
- Hvis interkommunale selskaper og bredere regionale ordninger regnes med, kan det anslås en høyere interkommunal andel på rundt 10 prosent.

Det kan nevnes at omfangsberegninger for seks kommuner i Hallingdal, hvor det nylig er registrert over 40 samarbeidsordninger, viste at tjenestesamarbeidet på de viktigste områdene omfattet 93 årsverk som utgjør 3,9 prosent av totale årsverk. I viktige interkommunale selskaper og aksjeselskaper eid av kommunene i Hallingdal ble det registrert 206 årsverk som utgjør 8,5 prosent av totale årsverk.

I den fylkesdekkende kartleggingen i Nordland i 2020 ble det gjort vurderinger av det interkommunale samarbeidets betydning for fagmiljø og tjenestekvalitet, med vekt på bl.a. barnevern og NAV. I analysene konkluderes det med at det interkommunale samarbeidet gir viktige bidrag til større fagmiljøer og en mer bærekraftig tjenestestruktur på mange lovpålagte områder. Interkommunalt samarbeid er ofte avgjørende for stabilitet og kvalitet på tjenestene.

Samtidig konkluderes det med at kommunenes samarbeidsstrategier ikke gir en systematisk effekt på fagmiljøstørrelsen i de mest sårbare kommunene. På viktige områder går utviklingen snarere i motsatt retning i de minste kommunene, med ytterligere uttynning og personifisering av lovpålagte tjenester.

Fra andre analyser av erfaringer med interkommunalt samarbeid, kan det pekes på flere typer utfordringer med interkommunalt samarbeid. I tilbakemeldinger fra kommunedirektørene i Trøndelag⁶ framheves fire hovedutfordringer: Krevende økonomisk styring. Manglende samordning mot kommunens tjenesteapparat. Svak demokratisk forankring. Manglende stabilitet og forutsigbarhet i interkommunale ordninger.

I den seneste NIVI-kartleggingen i Buskerud⁷, oppsummeres utfordringene som følger:

1. Manglende samordning mot kommunens tjenesteapparat
 - At kommunen blir stående uten aktuell fagkompetanse, som kan innebære at kommunikasjon og samarbeid med fagavdelinger i kommunen ikke fungerer optimalt
 - At de ansatte kan mangle informasjon og kunnskaper om interkommunale tjenester
 - At mulighetene for tverrfaglig samarbeid og forebygging kan bli vanskeligere når nøkkeltjenester som barnevern er en interkommunal tjeneste
2. Negative konsekvenser for politisk styring og kontroll, med henvisning til følgende argumenter
 - Manglende oversikt over det interkommunale samarbeidet blant politikerne
 - Ulike rutiner for behandling av interkommunale saker opp mot politisk nivå i kommunene
 - At saker som behandles i samarbeidenes øverste organ bare unntaksvis får forutgående behandling i kommunestyrrene, med unntak for vedtak knyttet til selskapsavtaler/vedtekter og eierstrategier
 - Ulik holdning til interkommunalt samarbeid mellom politisk og administrativt nivå
3. Utfordringer knyttet til løpende økonomistyring og kostnadsfordeling
 - At det blir større begrensninger på å spare penger i egen organisasjon, fordi alle kommunene i samarbeidet må være enige
 - At det kan være mindre forståelse for at budsjettene må økes i en samarbeidskommune når man ikke er like tett på som i egen organisasjon (vertskommune)
 - At det kan kreves mye prosess for å bli enige om fordeling av kostnader

Sett fra de minste kommunene i Lofoten blir det pekt på ulemper knyttet til svak påvirkningskraft overfor mange ulike ordninger med ulike styringsløsninger og forskjellige vertskommuner. Det blir også veklagt at det meste av vertskommunesamarbeidet er sentralisert til de store kommunene. Dette fremkommer bl.a. i kunnskapsgrunnlaget som er utarbeidet i forbindelse med Øykommuneprosjektet.

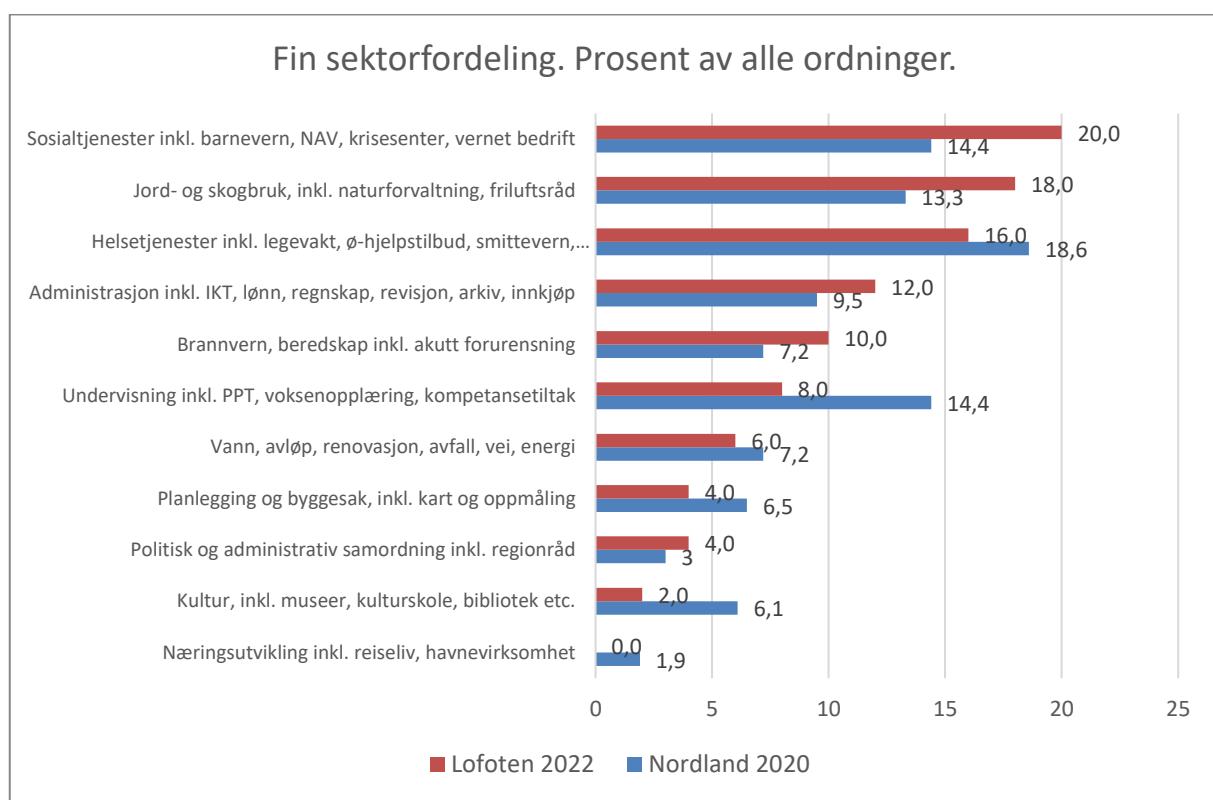
⁶ NIVI Rapport 2021:1 Interkommunalt samarbeid i Trøndelag

⁷ NIVI Rapport 2021:3 Interkommunalt samarbeid i Buskerud

3 Sektorvis oversikt over dagens samarbeid

3.1 Sektorfordeling

Det er gjort en oppstelling av antall samarbeidsordninger innenfor ulike sektorområder i Lofoten. Tallene tyder på en overvekt av ordninger innenfor sosialtjenester og landbruk/naturforvaltning sammenliknet med hele Nordland. Ordninger innenfor undervisning og kultursektoren er litt underrepresentert. En nærmere sektorvis oversikt er gitt nedenfor.

Figur 3.1 Fin sektorfordeling av registrerte samarbeidsordninger i Lofoten 2022 og Nordland 2020. Prosent. n=50/263.

3.2 Lofotrådet IPR

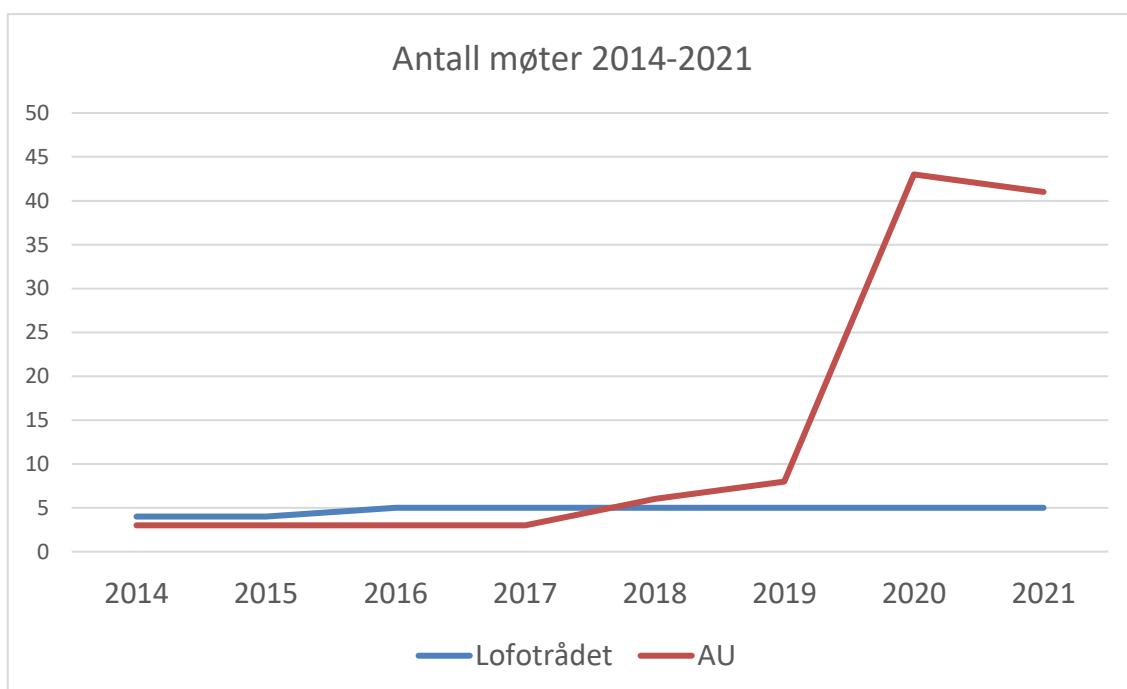
Noen utvalgte kjennetegn ved Lofotrådet er som følger:

- Lofotrådet ble etablert i 1988, omfatter seks kommuner med et samlet areal på 1230 kvadratkilometer og en befolkning på 24.624 innbyggere pr. 3.kvartal 2022.
- Røst og Værøy har alltid vært en del av det geografiske og det interkommunale politiske samarbeidet i Lofoten, selv om kommunene administrativt hører til Bodø og Salten på mange områder.
- Lofotrådet har ifølge vedtekten følgende formål: Lofotrådet IKP skal arbeide for å utvikle og styrke regionen, fremme interkommunalt og regionalt samarbeid, bidra til regional utvikling for næringslivet i Lofoten og til en styrking av offentlige tjenester.
- Regionrådet ble tilpasset ny kommunelov og omdannet til interkommunalt politisk råd fra september 2020. Lofotrådet øverste organ er representantskapet som består av ordførerne. I Lofotrådet møter i tillegg varaordfører, opposisjonsleder og kommunedirektør/rådmann fra hver av kommunene. Lofotrådets arbeidsutvalg består av ordførerne, i tillegg møter leder i rådmannsutvalget og daglig leder i sekretariatet.

- Lofotrådet har et sekretariat som for tiden er dimensjonert med 4,3 årsverk. I sekretariatet inngår daglig leder, klimarådgiver, leder av De grønne øyene og prosjektleder for klimavennlige anskaffelser i 100 prosent stillinger, i tillegg kommer en ungdomskoordinator i 30 prosent stilling. Ytterligere to ansettelse er planlagt innenfor De grønne øyene og arealregnskap/naturregnskap.
- Lofotrådet er et eget rettssubjekt med arbeidsgiveransvar for daglig leder og øvrige tilsatte. Regionrådets fellesutgifter fordeles med 37 prosent på Vestvågøy, 32 prosent på Vågan, 10 prosent på Flakstad, 9 prosent på Moskenes, 6 prosent på Værøy og 6 prosent på Røst.

Fra 2019/2020 har det vært meget høy aktivitet i Lofotrådet, dels som følge av behov for samordning i forbindelse med koronaen, dels som følge av en betydelig vekst i det interkommunale samarbeidet jf. tall for møtehyppighet nedenfor. Veksten i det interkommunale samarbeidet har bl.a. dreid seg om det grønne skiftet (Lofoten De Grønne Øyene), etablering av Lofoten IKT, NAV Lofoten og en rekke andre utvidelser og tilpasninger i det interkommunale samarbeidet.

I arbeidsutvalget, som består av de seks ordførerne, ble det gjennomført over 40 møter i året i 2020 og 2021. Det kan være norgesrekord i politisk møtevirksomhet i regionrådsorganer.

Figur 3.2 Antall møter i Lofotrådet og Lofotrådets arbeidsutvalg (ordførerne) 2014-2021.
Kilde: Årsmeldinger

3.3 De Grønne Øyene (DGØ)

I de siste årene er det etablert et omfattende samarbeid om det grønne skiftet gjennom Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ). Kommunene har nylig vedtatt en felles overordnet strategi inkl. et veikart med mål og handlingsplaner fram mot 2030. DGØ er utviklet i et partnerskap mellom regionrådet, Lofotkraft og Destinasjon Lofoten, som alle deltar i et eget programstyre på siden av regionrådet.

Kommunene har nylig sluttet seg til hovedmål og delmål innenfor følgende seks programområder:

1. Miljøkrav i offentlig budsjettering og anskaffelser
2. Nullutslipps transportsoner
3. Fornybart/utslippsfritt reisemål
4. Utslippsfritt kystfiske (fra kyst til marked)
5. Lavutslipp landbruk og havbruk
6. Lavutslipp luftfart/ El-fly

Strategier og tiltaksplaner er basert på felles kunnskapsgrunnlag og omfattende samarbeid med lokale brukergrupper, næringslivet, kunnskapsmiljøer og den øvrige forvaltning. Rutiner for utarbeidelse av klimabudsjett, klimaregnskaper og kommunevise planer for reduksjon av klimagassutslipp inngår i det pågående arbeidet.

Oppgavene løses av et sekretariat som består av leder av DGØ, en klimarådgiver og en prosjektleder for klimavennlige anskaffelser, alle i 100 prosent stillinger. Det er planlagt at sekretariatet skal utvides med to nye stillinger, hhv. en prosjektleder for arealregnskap/naturregnskap og en programleder med ansvar for dialog mot det private næringslivet.

Det pågående arbeidet med det grønne skiftet i Lofoten er antakelig blant landets mest konkrete og mest omfattende interkommunale samarbeid om utslippsreduksjon og grønn omstilling. Vedtatte måldokumenter og strategier vil påvirke offentlig og privat virksomhet i hele kommuneregionen.

I en fase hvor mange av landets regionråd (IPR) rendyrkes som interessepolitiske påvirkningsorganer, fremstår Lofotrådet som et produksjonssamarbeid med offensive mål og planer for omstilling av kommuner og næringsliv.

3.4 Øykommuneprosjektet

Øykommuneprosjektet er et interkommunalt prosjekt mellom Værøy, Røst og Træna, som ble startet etter kommunereformen høsten 2020 etter initiativ fra Statsforvalteren i Nordland. Målet har vært at Værøy, Røst og Træna skal utnytte sine konkurransesfortrinn og sitt mulighetsrom slik at kommunene kan opprettholdes som gode livsløpssamfunn i fremtiden.

I fase 1 som er gjennomført i 2021 er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som beskriver status og utfordringer for kommunene som tjenesteprodusenter, myndighetsorganer, samfunnsutviklere og lokaldemokrati. Behov for særskilte løsninger og tiltak er vektlagt. Kunnskapsgrunnlaget er lagt til grunn for utarbeidelse av communal planstrategi og et videre arbeid med planprogram og oppdatering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

I prosjektplan for fase 2 datert februar 2022 vektlegges gjennomføring av kommuneplanprosesser i tråd med vedtatt planstrategi. Status er at Røst har vedtatt ny samfunnsplan og er i gang med å utarbeide ny arealdel. Værøy har for tiden ny samfunnsdel på høring og skal deretter utarbeide arealplan.

I fase 2 er intensjonen at det også skal jobbes med effektivisering og omstilling, herunder initiativ til utprøving av nye distriktpolitiske virkemidler (bygdevekstpilot) og interkommunalt samarbeid om nye løsninger. Det vektlegges at nye interkommunale løsninger bør være forpliktende og mer langsiktig, der kommunene kan være både mottakere og leverandører av tjenester.

Øykommuneprosjektet har hatt ekstern prosessledelse fra KS Konsulent som videreføres. I det oppfølgende planarbeidet er det gjort forsøk på rekruttering til tre stillinger som areal/samfunnsplanleggere uten at det er gjennomført tilsetting.

Øykommuneprosjektet har mottatt prosjektskjønn fra statsforvalteren på kr 557.000 i 2021 og 3.0 mill. kr i 2022. Nylig har Nordland fylkeskommune vedtatt et omstillingsprogram for arbeids- og næringsliv i Værøy og Røst med en årlig bevilgning på 3.0 mill. kr pr. år i perioden 2023-2025. I omstillingsprogrammet er det lagt inn fire satsingsområder, herunder videreutvikling av eksisterende næringsliv, etablering av nye næringer, kompetanseutvikling og tilrettelegging for at de to kommunene skal være attraktive å etablere seg i. Arbeidet skal ledes av en styringsgruppe og det skal tilsettes en programleder/næringsssjef for å følge opp arbeidet.

Det kan nevnes at kommunene i Øykommuneprosjektet har utarbeidet skriftlig innspill til generalistkommuneutvalget, der bl.a. følgende framheves:

- Øykommunene argumenterer for differensiert økonomisk styring fra staten ved at inntektssystemet bør fange opp ekstra kostnader og økonomisk sårbarhet som er en konsekvens av å være små isolerte øykommuner.
- Øykommunene framhever at interkommunalt samarbeid er nødvendig og et viktig bidrag til mindre sårbarhet. Samtidig opplever kommunene utfordringer med et fragmentert samarbeid med mange ulike ordninger og styringsløsninger. Ivaretakelse av eierstyring og bestillerkompetanse er krevende. Kommunene opplever ofte høye kostnader og demokratisk underskudd.
- Kommunene er samstemte i at kommunesammenslutning ikke vil løse de grunnleggende utfordringene. Kommunene anser interkommunalt samarbeid som den beste løsningen for å sikre spisskompetanse og fagmiljø.
- Kommunene framhever høy verdiskapning pr innbygger og lave kostnader knyttet til å være egne kommuner. Det hevdes at storsamfunnet risikerer høye kostnader dersom øysamfunnene ikke er robuste nok til å ivareta grunnleggende velferdstjenester.
- Kommunene ønsker å ta ansvar for egen utvikling og argumenterer for at generalistkommuneprinsippet må videreføres også for ufrivillige små kommuner. Et tilstrekkelig antall yrkesaktive innbyggere med riktig kompetanse og en systematisk og planmessig innsats for å sikre demografien og tilgangen til arbeidskraft framheves som nøkkelen til en positiv samfunnsutvikling på øyene.
- Kommunene etterlyser en mer effektiv distriktpolitikk med større grad av lokal forankring og høyere prioritering av virkemidler som individuelle økonomiske fordeler, rimelige kommunale tjenester for barnefamilier, kompetansearbeidsplasser i distriktene, endringer som fremmer lokal fiskerinæring, sikre tilgang til risikokapital og mer aktiv innsats i tilretteleggende næringsutvikling, mer vekt på desentralisert utdanning og kompetanseutvikling, samt bedre kommunikasjonsmuligheter.
- Øykommunene etterlyser bedre modeller for interkommunalt samarbeid og peker på tre mulige grep: Utprøving av kompensasjonstillegg gjennom inntektssystemet for å innlemme mindre kommuner i interkommunalt samarbeid. Utredning av blokkmodell for fast samarbeidende kommuner, der også de minste kommunene kan ta ansvar for noen oppgaver og bygge opp fagmiljøer. Endringer i regelverk og praksis for eierstyring med sikte på bedre og mer forutsigbar styring i alle former for interkommunalt samarbeid.

3.5 Samarbeid om IKT og administrasjon

Samarbeid om administrative oppgaver dreier seg om to IKT-samarbeid, et samarbeid om innkjøp og noen store regionale ordninger med ansvar for revisjon, kontrollutvalgssekretariat og arkivfunksjoner.

Lofoten IKT er et utvidet og forsterket regionalt samarbeid om IKT og digitalisering som dekker fem av kommunene, alle unntatt Røst som har felles IKT-systemer med Bodø kommune. Vågan er vertkommune og den nye IKT-tjenesten ledes av driftsstyre bestående av

kommunedirektørene/rådmann med kommunedirektøren i Vågan er styreleder. Tjenesten representerer et betydelig fagmiljø med over 20 ansatte inkl. egen digitaliseringrådgiver. Det er etablert to driftssentre i hhv. Vågan og Vestvågøy. Tjenesten er lokalisert til Vågan og Vestvågøy med kontor i Moskenes og tilgjengelig kontor i Flakstad og Værøy etter behov.

Av oversikten går det fram at kommunene ikke har etablert interkommunalt samarbeid om støttefunksjoner som lønn, regnskap, personalfunksjon, dokumentcenter, kommuneadvokat og andre administrative funksjoner hvor det kan ligge godt til rette for samarbeid.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Lofoten IKT	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy
2	IKT-samarbeid Bodø-Røst	Bodø, Røst
3	Samordna innkjøp i Nordland	Vestvågøy, Røst, Værøy og 17 andre kommuner som har avtale med Bodø
4	KomRev NORD IKS	Alle 6 kommunene med tillegg av 34 andre kommuner
5	K-Sekretariatet IKS	Alle 6 kommunene med tillegg av 29 andre kommuner
6	Kommunalt oppgavefellesskap Arkiv Nordland (KOAN)	Vågan, Flakstad, Moskenes, Værøy og 35 andre kommuner i Nordland

Tabell 3.1 Interkommunale ordninger om administrasjon og støttetjenester

3.6 Samarbeid om helse- og sosialtjenester

Samarbeidet om helsetjenester omfatter legevakt, legevaktcentral, KAD-senger (Kommunal Akutt Døgnenhet) og kommunepsykolog i fastlands Lofoten. Røst og Værøy har egen legetjeneste inkl. legevakt, det samme gjelder Vågan. Lofotkommunene er involvert i fire ulike legevakter og det øvrige helsesamarbeidet framstår ikke som spesielt velutviklet ifht. andre kommuneregioner.

Samarbeidet framstår som mer helhetlig innenfor sosialtjenestene etter etableringen av NAV Lofoten, men også her preges samarbeidet av delvis ordninger som berører noen av kommunene. I Lofoten ser det foreløpig ikke ut til at det er tatt helhetlige grep på de kommunale helse- og sosialtjenestene i form av brede regionale løsninger. I andre deler av landet finnes kommuner som langt på vei har felles organisering av tilnærmet alle lovpålagte helse- og sosialtjenester, bl.a. knyttet opp mot lokalmedisinsk senter inkl. felles samfunnsmedisinsk enhet.

Etableringen av det nye lovpålagte helsefellesskapet og samarbeidet om en felles kommunal samhandlingsleder kan innebære endringer i forutsetningene for etablering av et bredere helsesamarbeid i Lofoten. Alle seks kommunen deltar samtidig i Kunnskapskommunen HelseOmsorg, som er en bred kunnskapssatsing i kommunenes helse- og omsorgstjeneste. Kommunene i Lofoten og to forskningsinstitusjoner, Nord universitet og UIT, Norges arktiske universitet inngår i nettverket og samarbeider om å styrke forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling i tjenestene. Vestvågøy kommune har nylig fått 2,5 mill. kr fra RFF Nordland til et regionalt innovasjonsprosjekt kalt DIVA – Digitalt førstevalg i en distriktskommune. Det innebærer utvikling av en modell for organisering av virtuell avdeling i helse- og omsorgstjenesten der distriktskommuner med lange reiseavstander og økte oppgaver kan ta i bruk digitalt førstevalg og virtuell avdeling for hjemmeboende personer med komplekse tjenestebehov.

Det kan også nevnes at kommunene i Lofoten og Lødingen startet et treårig prosjekt om ressurskrevende brukere i 2020 som har fått skjønnsmidler fra statsforvalteren. Bakgrunnen var

at nettokostnadene for kommunene på ressurskrevende tjenester i Lofoten og Lødingen utgjorde 210 mill. kr i 2018. Prosjektet tok sikte på at kommunene i fellesskap skulle utvikle nye forpliktende former for samarbeide innenfor området ressurskrevende tjenester, herunder bedre administrasjon og kompetanse, utvikling av felles tilbud/institusjoner i Lofoten, felles innkjøpsfunksjon og en ny organisering av fremtidig samarbeid. Prosjektet pågår, men har hatt begrenset framdrift.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Lofoten Interkommunale Legevakt	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
2	Lofoten Legevaktsentral	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
3	Bodø Legevaktsentral (LVS)	Røst, Værøy og 9 andre kommuner i Salten
4	KAD-senger Vestvågøy	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
5	Kommunepsykolog Vestvågøy-Flakstad-Moskenes	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
6	Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Alle 6 kommunene med tillegg av 14 andre kommuner
7	Helse- og miljøtilsyn Salten IKS (HMTS)	Røst, Værøy og 9 andre kommuner i Salten
8	USHT Nordland	Alle kommunene i Nordland
9	NAV Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
10	NAV Bødø-Værøy	Bodø, Værøy
11	Lofoten barnevern	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
12	Barneverntjenesten i Bodø kommune	Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Rødøy, Værøy, Røst
13	Barnevernvakt Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
14	Barnevernvakt Bodø	Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Rødøy, Værøy, Røst
15	Krisenteret Vesterålen	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, med tillegg av 6 kommuner i vesterålen
16	Krisenteret i Salten	Røst, Værøy og 11 andre kommuner i Salten
17	Felles ansvar i Salten	Røst, Værøy og 10 andre kommuner i Salten
18	Lofoten Industri AS (LIAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes

Tabell 3.2 Interkommunale ordninger om helse- og sosialtjenester

3.7 Samarbeid innenfor oppvekst og kompetanse

Samarbeidet innenfor oppvekstsektoren er begrenset til tre interkommunale PP-tjenester og RKK Lofoten som omfatter alle seks kommunene. Det er ikke registrert samarbeid om f.eks. voksenopplæring, barnehagetslyn eller andre og bredere former for samarbeid som pedagogisk utviklingskontor.

RKK Lofoten er nylig omorganisert til et vertskommunesamarbeid med Vågan som vertskommune. Det regionale kontoret for kompetanseutvikling skal bistå kommunene i deres arbeid med organisasjons- og kompetanseutvikling, skape arenaer for læring og kunnskapsutvikling, bistå kommunene med implementering av nasjonale satsinger og være kommunenes bindeledd mot Statsforvalter, fylkeskommunen, høgskoler og universiteter og andre. Kontoret ledes av et styre bestående av kommunedirektørene/rådmenn med ansvar for tilsetting av daglig leder. Styret vedtar også budsjett, årsmelding med regnskap og strategisk plan for RKKs arbeid. Vertskommunen har arbeidsgiveransvar for RKKs tilsatte, ivaretar regnskap og revisjon, samt administrative systemer. Hovedkontor i Vågan med mulighet for kontor i samarbeidskommunene.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	PPT Vest-Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
2	PPT Bodø-Værøy	Bodø, Værøy
3	PPT Bodø-Røst	Bodø, Røst
4	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst

Tabell 3.3 Interkommunale ordninger innfor oppvekst og kompetanse

3.8 Samarbeid om naturforvaltning og landbruk

Samarbeidet om naturforvalting og landbruk omfatter ni ordninger, hvor Lofoten Friluftsråd dekker alle seks kommunene. Det etablerte samarbeidet om landbruksjenestene framstår som lite helhetlige. Samarbeid om miljø-, klima og naturforvaltning er en integrert del av De Grønne Øyene og må forventes å bli et viktigere felles kompetanseområde i årene som kommer.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Lofoten Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
2	Lofotoddens nasjonalparkstyre	Moskenes, Flakstad, Nordland fylkeskommune
3	Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
4	Felles skogbruksjenester og SMIL-forvaltning i Vesterålen-Lofoten	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
5	Felles landbruksforvaltning Vestvågøy-Flakstad	Vestvågøy, Flakstad
6	Felles landbruksforvaltning Bodø-Værøy	Bodø, Værøy
7	Felles landbruksforvaltning Bodø-Røst	Bodø, Røst
8	Veterinærvaktområde Bodø-Værøy	Bodø, Værøy
9	Veterinærvaktområde Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst

Tabell 3.4 Interkommunale ordninger om naturforvaltning og landbruk

3.9 Samarbeid om tekniske tjenester og andre oppgaver

I Lofoten finnes fire brannvesen, to interkommunale gjennom Lofoten Brann og Redningsvesen (Vestvågøy, Flakstad og Moskenes) og Salten Brann (Værøy), to enhetskommunale i form av Vågan brannvesen og Røst Brannvesen. Samarbeidet om interkommunale utvalg mot akutt forurensning er delt mellom kommunene i fastlands Lofoten og Værøy og Røst som tilhører IUA Salten.

Matrikkeføring skjer også av fire kommuner, Bodø, Vågan, Vestvågøy og Flakstad. I kartleggingen er det ikke registrert formalisert samarbeid om kommuneplanlegging eller felles planfunksjon. Det er heller ikke registrert forvaltningssamarbeid innenfor teknisk sektor, herunder vann og avløp, vannforsyning etc.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	110-sentralen i Salten Brann IKS	Alle 6 kommunene med tillegg av 35 andre kommuner
2	Lofoten Brann og Redningsvesen (LoBr)	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
3	Salten Brann IKS	Værøy med tillegg av 9 andre kommuner i Salten
4	Lofoten Avfallsselskap IKS (LAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
5	Lofoten og Vesterålen IUA	Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
6	IUA Salten	Røst, Værøy og 9 andre kommuner i Salten
7	Driftsassistanse VA-Nordland	Vågan, Vestvågøy, Værøy og 22 andre kommuner
8	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
9	Oppmåling og matrikkel Bodø-Røst	Bodø, Røst
10	Matrikkkel Flakstad-Moskenes	Flakstad, Moskenes
11	Museum Nord	Vågan, Vestvågøy, Moskenes og 6 andre kommuner

Tabell 3.5 Interkommunale ordninger om tekniske tjenester og andre ordninger

4 Veivalg og utviklingsretninger

4.1 Kommunesystem i ubalanse

Dagens generalistkommunesystem har etter utreders oppfatning minst fire svakheter:

- For stort kontrollspenn mellom forvaltningsnivåene, dels mellom de minste og mest perifere kommunene sett i forhold til fylkeskommunen og regional statsforvaltning, dels mellom kommunene og nasjonale myndigheter med ansvar for viktige rammebetegnelser.
- For stort strekk i kommunelaget, demografisk og kompetansemessig, som betyr at mange kommuner over tid får mindre kapasitet og kompetanse til å ivareta egen utvikling og egne tjenester, samtidig som de store kommunenes kapasitet til å løse flere oppgaver ikke utnyttes.
- For mye alenegang og isolasjon i parallele strukturer, som betyr at viktige tjenesteområder fortsatt preges av gråsoner med spillsituasjoner, ineffektiv ressursbruk og dårlig sammenheng i tjenestetilbudet overfor brukerne.
- For lite samarbeid og for lite investeringer i plan- og utviklingskompetanse i funksjonelle kommuneregioner, som er det mest naturlige nivå for samordning av kommunale og andre offentlige tjenester over hele landet.

4.2 Ulike kommunetyper i Lofoten

Lofoten inneholder tre typer kommuner som er i en prinsipielt forskjellig geografisk og forvaltningsmessig situasjon:

- De to største kommunene Vestvågøy og Vågan, med hhv. 11525 og 9752⁸ innbyggere kan begge betraktes som bærekraftige generalistkommuner, med faglige sårbarheter som kan håndteres gjennom ulike strategier for samarbeid og samhandling. Reiseavstanden mellom kommunene er 68 km og kjøretid på vel en time, som kan forkortes betydelig gjennom kommunikasjonstiltak.
- Flakstad og Moskenes, med 1211 og 993 innbyggere, er landfaste og fullt ut integrerbare omegnksommuner til Vestvågøy som regionalt senter, med reiseavstand på 56 km og kjøretid på ca. 1 time fra Reine i Moskenes til Leknes i Vestvågøy. Gjennom

⁸ Folketall pr. utgangen av 3.kvartal 2022

kommunikasjonstiltak og forsterket samarbeid i Lofoten kan i prinsippet alle typer utfordringer i den kommunale forvaltning løses, forutsatt at nabokommuner, staten og andre rammesettere opptrer som medbyggere i nødvendige omstillinger.

- Røst og Værøy, med 467 og 676 innbyggere, er blant landets mest usentrale kommuner og tilfredsstiller alle tenkelige kriterier som ufriville småkommuner. Røst har distriktsindeks 0, Værøy 13. Kommunene er spesielle som følge av kombinasjonen av ekstrem geografisk isolasjon, liten og sårbar befolkning med negativ trend, næringsliv i nasjonal og internasjonal toppklasse og kommuner uten tilgang til havbruksfond og kraftfond. Kommunene har delt tilhørighet, begge er geografisk og identitetsmessig en del av Lofoten, administrativt er begge orientert og integrert mot Bodø og Salten. Sikring av bærekraftige og utviklingsdyktige lokalsamfunn med likeverdige velferdstjenester forutsetter en særskilt tilrettelegging fra staten og eksterne tjenesteytere. Hvis kommunene skal være egne kommuner med likeverdige velferdstjenester må de sikres en stedlig basiskompetanse og en grunnfinansiering som er uavhengig av nedgangen i folketall. Kommunene må også sikres tilgang til nødvendige interkommunale tjenester med en finansiering og lokal organisering som forhindrer ytterligere faglig og økonomisk utarming.

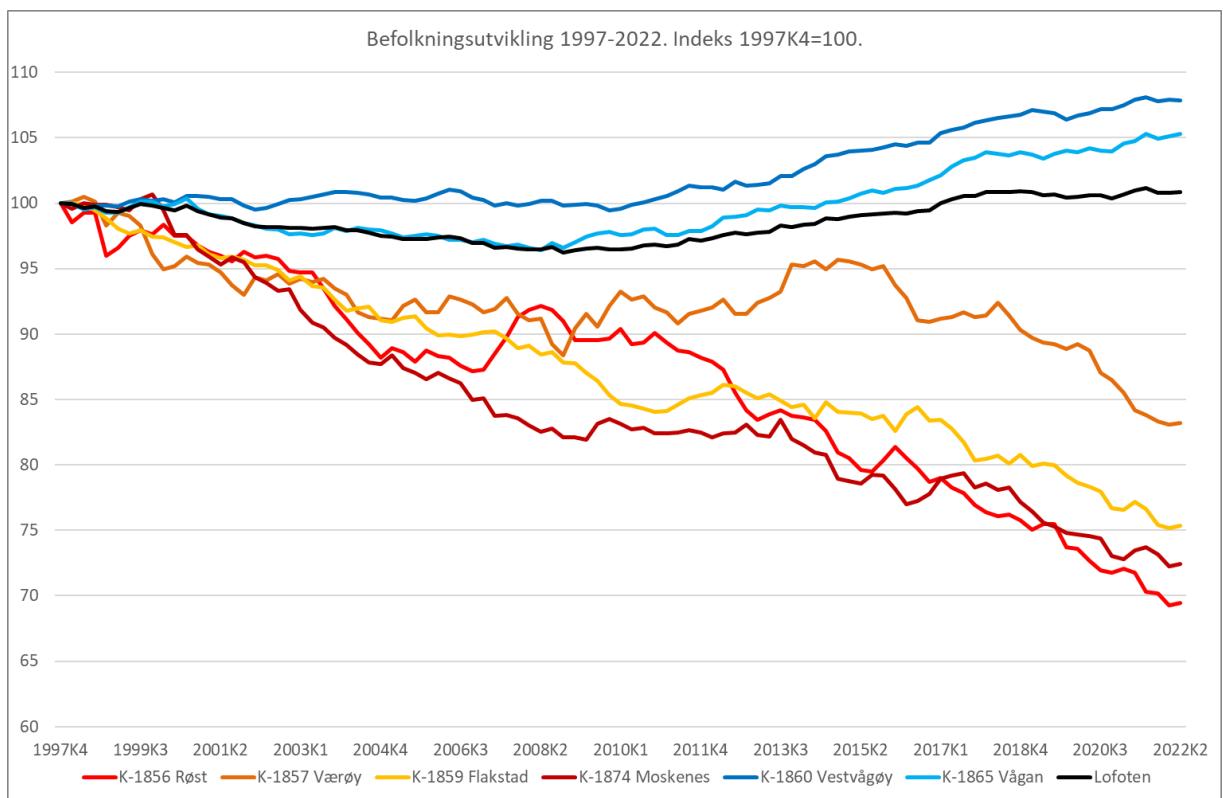
4.3 Store felles utviklingsmuligheter

I denne kartleggingen er det dokumentert at kommunene i Lofoten kan samarbeid på tunge lovpålagte velferdsområder som NAV og barnevern. Kommunene har gått sammen om en felles IKT-tjeneste og tatt skritt i retning av en felles digitaliseringstrategi. Det foreligger tidenes planer for utslippsreduksjon og aktiv deltagelse i det grønne skiftet. I kartleggingen blir det samtidig pekt på en rekke områder hvor et mer helhetlig regionalt samarbeid kunne vært kommunenes førstevalg, framfor alenegang med store og tunge oppgaver.

Lofotrådet har nettopp rullert sin strategi for 2022-2033 med grønn vekst, samferdsel og forsterket samarbeid som satsingsområder. Utreden mener Ett Lofoten kunne vært tydeligere koplet til flere og mer konkrete mål for tjeneste- og samfunnsutvikling. Det er realistisk at fastlandsdelen av Lofoten kan utvikles til en integrert BAS-region dvs. en felles bolig-, arbeidsmarked- og serviceregion. Lofoten kunne hatt mål om etablering av en sterkere kompetanseregion, en felles beredskapsregion og en ny planregion for investeringer i infrastruktur, bedre tilrettelegging for næringsutvikling og gjennomføring av det grønne skiftet.

Lofotkommunene kan vurdere overgang til felles organisering av de tyngste og mest kompetansekrevende velferdstjenestene, hvor de lovpålagte helse- og sosialtjenestene står i en særstilling. Det kan etableres et regionalt plankontor, en mer samlet fagkompetanse for tjenesteutvikling og et politisk regionstyre som kan ivareta fagområder og tjenester hvor det skal være ett Lofoten.

Kommunene i Lofoten har etter utreders oppfatning sterke felles interesser og store felles muligheter i det videre arbeid med å sikre gode og likeverdige velferdstjenester og utviklingsdyktige kommuner. Rettssikkerhet, tjenestekvalitet og demografisk utviklingstrend er kritisk i flere av de minste og mest sårbare kommunene. Fire av seks kommuner i Lofoten mangler nødvendig bærekraft som generalistkommuner, faglig og økonomisk. Lofoten preges av en voksende demografisk og regional ubalanse som er en trussel mot likeverdige velferdstjenester og aktiv utnyttelse av store muligheter for næringsutvikling og økt verdiskapning.

Figur 4.1 Befolkningsutvikling 1997-2022. Indeks 1997=100. Kilde: SSB

4.4 Skisse til en nasjonal utviklingspilot

I det nasjonale reformbildet kommer det nå mange muligheter for initiativ til innovasjon og utprøving av nye løsninger, inkludert formelle forvaltungsforsøk etter forsøksloven og status som frikommuner. Utreden mener Lofoten i lys av gjennomførte omstillinger og store oppsider er en særlig interessant kommuneregion for utvikling av en sterkere og mer offensiv kommuneforvaltning. Lofoten har potensial som en nasjonal pilot for gjennomføring av flere viktige omstillinger i tillegg til grønn vekst og det grønne skiftet.

Nedenfor følger en skissemessig tilnærming til innhold i en evt. pilot. Skissen bygger på NIVIs innspill og bidrag til andre kommuners arbeid med innovasjon og fornyelse av kommunenesamarbeidet bl.a. i Finnmark og på Fosen. NIVI har tatt til orde for at alle funksjonelle kommuneregioner, som Lofoten og de andre kommuneregionene i Nordland, bør ha en regional utviklingsavtale med staten sentralt inkl. rammeavtaler med fylkeskommunen og de andre statlige aktørene.

Formålet med en evt. pilot i Lofoten kan være som følger:

- Styrke kommunene som tjenesteprodusenter og tilretteleggere for nærings- og samfunnsutvikling
- Bygge kommunene sammen til en felles bo- arbeidsmarkeds- og serviceregion for innbyggere og næringsliv (BAS-region)
- Utvikle nytt plansystem som bygger på tydelige profilsatsinger i den enkelte kommune i kombinasjon med en regional utviklingsplan for Lofoten med definerte strategier for tjenesteutvikling og samfunnsutvikling
- Motvirke regionale ubalanser, herunder utvikle bærekraftige løsninger for de minste og mest sårbarer kommunene

En nasjonal pilot kan bestå av seks hovedelementer jf. figur nedenfor:

1. Mål for samfunnsutvikling og tjenesteutvikling i Lofoten, knyttet opp mot faste indikatorer
2. Et felles kunnaksgrunnlag, som beskriver status og felles utfordringer, for Lofoten som kommuneregion og som samfunn
3. Lofotstrategier innenfor definerte satsingsområder, med prioriterte tiltak som er viktig for å utvikle næringsliv og tjenester i Lofoten
4. Profilsatsinger i den enkelte kommune, med stor betydning for lokal bosetting og næringsutvikling, forankret i kommunenes samfunnsplaner
5. Forpliktende samhandling og samarbeid mot naboregioner, fylkeskommunen og den regionale statsforvaltning
6. Forhandlinger om virkemidler og rammebetingelser med Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) og andre nasjonale myndigheter (departementer og direktorat)

I modellen legges det opp til en målstyrt pilot med konkrete mål for bosetting, næringsutvikling, infrastruktur, kompetanse og offentlig tjenestestandard. Følgende elementer kan inngå i kunnaksgrunnlaget:

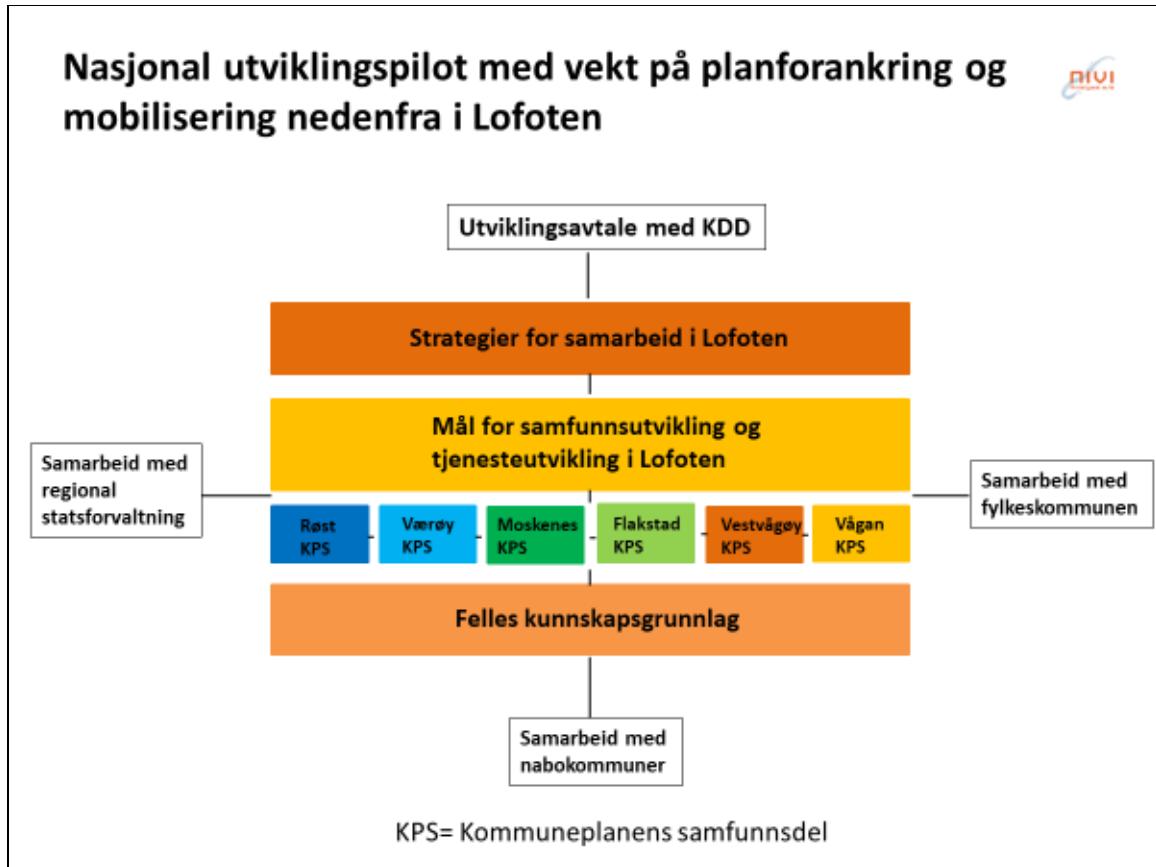
- Faste indikatorer for samfunnsutvikling med relevant statistikk som er egnet til å følge utviklingen i bosetting, befolkningsutvikling, verdiskapning, sysselsetting, mobilitet etc.
- Oppdaterte kommunebilder inkl. regional sammenstilling fra Statsforvalteren, hvor status og utfordringer vurderes på 14 forskjellige tjenesteområder
- Samordning av planfaglig relevant statistikk og nøkkelinformasjon om status og utfordringer i kommunene
- Egne kartlegginger og analyser som grunnlag for utvikling av delstrategier og tiltak i pilotperioden

Profilsatsingene har som formål å utnytte lokale fortrinn og støtte tiltak som kommunestyrene mener er av særlig stor betydning for lokal bosetting eller næringsutvikling. Det kan f.eks. være tiltak knyttet til fysisk eller digital infrastruktur, samarbeid om rekruttering og kompetanseutvikling, kulturtiltak, boligutvikling eller andre former for stedsutvikling.

Samhandlingen mot fylkeskommunen og regional statsforvaltning kan dreie seg om tjenesteutvikling og tiltak for færre gråsoner og mer brukervennlige tjenester. Det kan dreie seg om tiltak for mer bedre og mer effektiv samfunnsplanlegging, som tar utgangspunkt i kommunale planer og prioriteringer. Lofoten kan etableres som en fast planregion med definerte oppgaver i forhold til lovpålagte kommuneplaner, regional planstrategi og andre regionale planer i regi av fylkeskommunen.

Samarbeid mot fylkeskommunen og de statlige tjenesteyterne kan også dreie seg om utprøving av nye desentraliserte løsninger, om f.eks. en felles helseplan knyttet opp mot Lofoten Helse som en evt. mulig ny regional satsing, en felles sosialplan knyttet opp mot Lofoten NAV og en oppskalering av RKK Lofoten til Lofoten Kompetanse. Også Lofoten IKT kan forsterkes med sektorvise fagnettverk og langsiktig finansiering av systematiske programmer for digitalisering av kommunale tjenester.

Inngåelse av en utviklingsavtale direkte mellom kommunene og statens sentralt, er en ny tilnærming til kommuneutvikling og distriktsutvikling. Nasjonal pilotstatus kan gi muligheter til å forhandle om utprøving av nye virkemidler og nye rammebetingelser. KDD kan ta initiativ til bedre samordning i den sentrale og regionale forvaltningen, som kan være viktig for å utløse ny næringsutvikling og bedre ressursbruk i offentlig forvaltning.

Figur 4.2 Pilotskisse

Vedlegg: Kommunevis oversikt over registrerte samarbeidsordninger pr. november 2022

Flakstad kommune: 32 registrerte samarbeidsordninger, vertskommune for 1 ordning		
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Felles landbruksforvaltning Vestvågøy-Flakstad	Vestvågøy, Flakstad
2	Matrikkel Flakstad-Moskenes	Flakstad, Moskenes
3	Lofotodden nasjonalparkstyre	Moskenes, Flakstad, Nordland fylkeskommune
4	Lofoten Brann og Redningsvesen (LoBr)	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
5	PPT Vest-Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
6	Lofoten barnevern	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
7	Barnevernvakt Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
8	Lofoten Interkommunale Legevakt	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
9	KAD-senger Vestvågøy	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
10	Kommunepsykolog Vestvågøy-Flakstad-Moskenes	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
11	Lofoten Industri AS (LIAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
12	Lofoten Avfallsselskap IKS (LAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
13	NAV Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
14	Lofoten Legevaktsentral	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
15	Veterinæravktområde Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst
16	Lofoten IKT	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy
17	Lofotrådet IKP	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
18	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
19	Lofoten Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
20	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
21	Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
22	Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
23	Lofoten og Vesterålen IUA	Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
24	Krisesenteret Vesterålen	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad,
25	Felles skogbruksjenester og SMIL-forvaltning i Vesterålen-Lofoten	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
26	Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
27	Driftsassistanse VA-Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Andøy, Bø, Evenes, Fauske, Flakstad, Hadsel, Harstad, Hamarøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Tjeldsund, Vestvågøy, Værøy, Vågan, Øksnes
28	K-Sekretariatet IKS	Andøy, Sortland, Bø, Øksnes, Hadsel, Lødingen, Narvik, Evenes, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst, Værøy, Kåfjord, Kvænangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Bardu, Senja, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Gratangen, Lavangen, Salangen, Tjeldsund, Balsfjord, Karlsøy, Tromsø, Harstad, Ibestad, Kvæfjord
29	Kommunalt oppgavefellesskap Arkiv Nordland (KOAN)	Alstahaug, Andøy, Beiarn, Bindal, Bodø, Brønnøy, Bø, Dønna, Evenes, Fauske, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hadsel, Hamarøy, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Nesna, Rana, Rødøy, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sømna, Sørfold, Træna, Vefsn, Vega, Vevelstad, Værøy, Vågan, Øksnes
30	KomRev NORD IKS	Narvik, Evenes, Lødingen, Sortland, Bø, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst, Hemnes, Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Vardø, Nesseby, Tana, Sør-Varanger, Nordland fylkeskommune, Troms og Finnmark fylkeskommune
31	110-sentralen i Salten Brann IKS	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen
32	Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nordland (USHT)	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen

Moskenes kommune: 32 registrerte samarbeidsordninger, vertskommune for 1 ordning		
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Matrikkel Flakstad-Moskenes	Flakstad, Moskenes
2	Lofotodden nasjonalparkstyre	Moskenes, Flakstad, Nordland fylkeskommune
3	Lofoten Brann og Redningsvesen (LoBr)	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
4	PPT Vest-Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
5	Lofoten barnevern	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
6	Barnevernvakt Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
7	Lofoten Interkommunale Legevakt	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
8	KAD-senger Vestvågøy	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
9	Kommunepsykolog Vestvågøy-Flakstad-Moskenes	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
10	Lofoten Industri AS (LIAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
11	Lofoten Avfallsselskap IKS (LAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
12	NAV Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
13	Lofoten Legevaktsentral	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
14	Veterinæravktområde Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst
15	Lofoten IKT	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy
16	Lofotrådet IKP	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
17	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
18	Lofoten Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
19	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
20	Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
21	Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
22	Lofoten og Vesterålen IUA	Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
23	Museum Nord	Narvik, Sortland, Andøy, Øksnes, Bø, Hadsel, Vågan, Vestvågøy, Moskenes
24	Krisesenteret Vesterålen	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
25	Felles skogbruksjenester og SMIL-forvaltning i Vesterålen-Lofoten	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
26	Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
27	Driftsassistanse VA-Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Andøy, Bø, Evenes, Fauske, Flakstad, Hadsel, Harstad, Hamarøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Tjeldsund, Vestvågøy, Værøy, Vågan, Øksnes
28	K-Sekretariatet IKS	Andøy, Sortland, Bø, Øksnes, Hadsel, Lødingen, Narvik, Evenes, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst, Værøy, Kåfjord, Kvænangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Bardu, Senja, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Gratangen, Lavangen, Salangen, Tjeldsund, Balsfjord, Karlsøy, Tromsø, Harstad, Ibestad, Kvæfjord
29	Kommunalt oppgavefellesskap Arkiv Nordland (KOAN)	Alstahaug, Andøy, Beiarn, Bindal, Bodø, Brønnøy, Bø, Dønna, Evenes, Fauske, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hadsel, Hamarøy, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Nesna, Rana, Rødøy, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sømna, Sørfold, Træna, Vefsn, Vega, Vevelstad, Værøy, Vågan, Øksnes
30	KomRev NORD IKS	Narvik, Evenes, Lødingen, Sortland, Bø, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst, Hemnes, Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Vardø, Nesseby, Tana, Sør-Varanger, Nordland fylkeskommune, Troms og Finnmark fylkeskommune
31	110-sentralen i Salten Brann IKS	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen
32	Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nordland (USHT)	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen

Røst kommune: 26 registrerte samarbeidsordninger, ikke vertskommuneansvar for noen av ordningene		
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	PPT Bodø-Røst	Bodø, Røst
2	Felles landbruksforvaltning Bodø-Røst	Bodø, Røst
3	IKT-samarbeid Bodø-Røst	Bodø, Røst
4	Oppmåling og matrikkel Bodø-Røst	Bodø, Røst
5	Veterinærvaktområde Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst
6	Lofotrådet IKP	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
7	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
8	Lofoten Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
9	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
10	Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
11	Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
12	Barneverntjenesten i Bodø kommune	Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Rødøy, Værøy, Røst
13	Barnevernvakt Bodø	Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Rødøy, Værøy, Røst
14	IUA Salten	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Meløy, Rødøy, Værøy, Røst
15	Bodø Legevaktsentral (LVS)	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst, Fauske, Saltdal, Sørfold
16	Helse- og miljøtilsyn Salten IKS (HMTS)	Bodø, Beiarn, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold, Værøy
17	Felles ansvar i Salten	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst, Rødøy
18	Krisesenteret i Salten	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Hamarøy, Lurøy, Meløy, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold, Værøy
19	Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
20	Samordna innkjøp i Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Hamarøy, Alstahaug, Dønna, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Meløy, Nesna, Rana, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Vestvågøy, Værøy, Røst, Øksnes
21	Driftsassistanse VA-Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Andøy, Bø, Evenes, Fauske, Flakstad, Hadsel, Harstad, Hamarøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Tjeldsund, Vestvågøy, Værøy, Vågan, Øksnes
22	K-Sekretariatet IKS	Andøy, Sortland, Bø, Øksnes, Hadsel, Lødingen, Narvik, Evenes, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst, Værøy, Kåfjord, Kvænangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Bardu, Senja, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Gratangen, Lavangen, Salangen, Tjeldsund, Balsfjord, Karlsøy, Tromsø, Harstad, Ibestad, Kvæfjord
23	Kommunalt oppgavefellesskap Arkiv Nordland (KOAN)	Alstahaug, Andøy, Beiarn, Bindal, Bodø, Brønnøy, Bø, Dønna, Evenes, Fauske, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hadsel, Hamarøy, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Nesna, Rana, Rødøy, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sømna, Sørfold, Træna, Vefsn, Vega, Vevelstad, Værøy, Vågan, Øksnes
24	KomRev NORD IKS	Narvik, Evenes, Lødingen, Sortland, Bø, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst, Hemnes, Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Vardø, Nesseby, Tana, Sør-Varanger, Nordland fylkeskommune, Troms og Finnmark fylkeskommune
25	110-sentralen i Salten Brann IKS	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen
26	Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nordland (USHT)	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen

Vestvågøy kommune: 31 registrerte samarbeidsordninger, vertskommune for 18 ordninger		
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Felles landbruksforvaltning Vestvågøy-Flakstad	Vestvågøy, Flakstad
2	Lofoten Brann og Redningsvesen (LoBr)	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
3	PPT Vest-Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
4	Lofoten barnevern	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
5	Barnevernvakt Lofoten	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
6	Lofoten Interkommunale Legevakt	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
7	KAD-senger Vestvågøy	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
8	Kommunepsykolog Vestvågøy-Flakstad-Moskenes	Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
9	Lofoten Industri AS (LIAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
10	Lofoten Avfallselskap IKS (LAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
11	NAV Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
12	Lofoten Legevaktssentral	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
13	Veterinærvaktområde Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst
14	Lofoten IKT	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy
15	Lofotrådet IKP	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
16	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
17	Lofoten Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
18	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
19	Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
20	Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
21	Lofoten og Vesterålen IUA	Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
22	Museum Nord	Narvik, Sortland, Andøy, Øksnes, Bø, Hadsel, Vågan, Vestvågøy, Moskenes
23	Krisenteret Vesterålen	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
24	Felles skogbruksjenester og SMIL-forvaltning i Vesterålen-Lofoten	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
25	Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
26	Samordna innkjøp i Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Hamarøy, Alstahaug, Dønna, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Meløy, Nesna, Rana, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Vestvågøy, Værøy, Røst, Øksnes
27	Driftsassistanse VA-Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Andøy, Bø, Evenes, Fauske, Flakstad, Hadsel, Harstad, Hamarøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Tjeldsund, Vestvågøy, Værøy, Vågan, Øksnes
28	K-Sekretariatet IKS	Andøy, Sortland, Bø, Øksnes, Hadsel, Lødingen, Narvik, Evenes, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst, Værøy, Kåfjord, Kvænangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Bardu, Senja, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Gratangen, Lavangen, Salangen, Tjeldsund, Balsfjord, Karlsøy, Tromsø, Harstad, Ibestad, Kvæfjord
29	KomRev NORD IKS	Narvik, Evenes, Lødingen, Sortland, Bø, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst, Hemnes, Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Vardø, Nesseby, Tana, Sør-Varanger, Nordland fylkeskommune, Troms og Finnmark fylkeskommune
30	110-sentralen i Salten Brann IKS	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen
31	Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nordland (USHT)	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen

Værøy kommune: 27 registrerte samarbeidsordninger, ikke vertskommuneansvar for noen av ordningene		
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	NAV Bodø-Værøy	Bodø, Værøy
2	PPT Bodø-Værøy	Bodø, Værøy
3	Felles landbruksforvaltning Bodø-Værøy	Bodø, Værøy
4	Veterinærvaktområde Bodø-Værøy	Bodø, Værøy
5	Lofoten IKT	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy
6	Lofotrådet IKP	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
7	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
8	Lofoten Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
9	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
10	Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
11	Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
12	Barneverntjenesten i Bodø kommune	Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Rødøy, Værøy, Røst
13	Barnevernvakt Bodø	Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Rødøy, Værøy, Røst
14	Salten Brann IKS	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy
15	IUA Salten	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Meløy, Rødøy, Værøy, Røst
16	Bodø Legevaktsentral (LVS)	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst, Fauske, Saltdal, Sørfold
17	Helse- og miljøtilsyn Salten IKS (HMTS)	Bodø, Beiarn, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold, Værøy
18	Felles ansvar i Salten	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst, Rødøy
19	Krisenteret i Salten	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Hamarøy, Lurøy, Meløy, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold, Værøy
20	Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
21	Samordna innkjøp i Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Hamarøy, Alstahaug, Dønna, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Meløy, Nesna, Rana, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Vestvågøy, Værøy, Røst, Øksnes
22	Driftsassistanse VA-Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Andøy, Bø, Evenes, Fauske, Flakstad, Hadsel, Harstad, Hamarøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Tjeldsund, Vestvågøy, Værøy, Vågan, Øksnes
23	K-Sekretariatet IKS	Andøy, Sortland, Bø, Øksnes, Hadsel, Lødingen, Narvik, Evenes, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst, Værøy, Kåfjord, Kvænangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Bardu, Senja, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Gratangen, Lavangen, Salangen, Tjeldsund, Balsfjord, Karlsøy, Tromsø, Harstad, Ibestad, Kvæfjord
24	Kommunalt oppgavefellesskap Arkiv Nordland (KOAN)	Alstahaug, Andøy, Beiarn, Bindal, Bodø, Brønnøy, Bø, Dønna, Evenes, Fauske, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hadsel, Hamarøy, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Nesna, Rana, Rødøy, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sømna, Sørfold, Træna, Vefsn, Vega, Vefselstad, Værøy, Vågan, Øksnes
25	KomRev NORD IKS	Narvik, Evenes, Lødingen, Sortland, Bø, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst, Hemnes, Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Vardø, Nesseby, Tana, Sør-Varanger, Nordland fylkeskommune, Troms og Finnmark fylkeskommune
26	110-sentralen i Salten Brann IKS	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vefselstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen
27	Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nordland (USHT)	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vefselstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen

Vågan kommune: 23 registrerte samarbeidsordninger, vertskommune for 4 ordninger		
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Lofoten Industri AS (LIAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
2	Lofoten Avfallselskap IKS (LAS)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
3	NAV Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
4	Lofoten Legevaktsentral	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
5	Veterinærvaktområde Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst
6	Lofoten IKT	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy
7	Lofotrådet IKP	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
8	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
9	Lofoten Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
10	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
11	Vannområdekoordinator for Lofoten vannområde	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
12	Lofoten De Grønne Øyene 2030 (DGØ)	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
13	Lofoten og Vesterålen IUA	Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
14	Museum Nord	Narvik, Sortland, Andøy, Øksnes, Bø, Hadsel, Vågan, Vestvågøy, Moskenes
15	Krisenteret Vesterålen	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
16	Felles skogbruksjenester og SMIL-forvaltning i Vesterålen-Lofoten	Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes
17	Kommunal samhandlingsleder Helsefellesskap	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Saltdal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Sortland, Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst
18	Driftsassistanse VA-Nordland	Bodø, Beiarn, Gildeskål, Andøy, Bø, Evenes, Fauske, Flakstad, Hadsel, Harstad, Hamarøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sørfold, Tjeldsund, Vestvågøy, Værøy, Vågan, Øksnes
19	K-Sekretariatet IKS	Andøy, Sortland, Bø, Øksnes, Hadsel, Lødingen, Narvik, Evenes, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Røst, Værøy, Kåfjord, Kvænangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Bardu, Senja, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Gratangen, Lavangen, Salangen, Tjeldsund, Balsfjord, Karlsøy, Tromsø, Harstad, Ibestad, Kvæfjord
20	Kommunalt oppgavefellesskap Arkiv Nordland (KOAN)	Alstahaug, Andøy, Beiarn, Bindal, Bodø, Brønnøy, Bø, Dønna, Evenes, Fauske, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hadsel, Hamarøy, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Nesna, Rana, Rødøy, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sømna, Sørfold, Træna, Vefsn, Vega, Vevelstad, Værøy, Vågan, Øksnes
21	KomRev NORD IKS	Narvik, Evenes, Lødingen, Sortland, Bø, Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst, Hemnes, Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Vardø, Nesseby, Tana, Sør-Varanger, Nordland fylkeskommune, Troms og Finnmark fylkeskommune
22	110-sentralen i Salten Brann IKS	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen
23	Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nordland (USHT)	Bodø, Narvik, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Lødingen, Evenes, Røst, Værøy, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Hadsel, Bø, Øksnes, Sortland, Andøy, Moskenes, Gratangen